

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Ex Tractatu De Censuris Ecclesiasticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

TRACTATU DE CENSURIS ECCLESIASTICIS.

CASUS CXIII.

A Madens clericus interrogatur
 1. quid sit censura. 2. An
 ferri possit in infideles, he-
 reticos, mortuos. 3. Pere-
 grinos. 4. Subditos extra Diocesim exi-
 stentes. 5. An eam ferre possit Episco-
 pus extra Diocesim existens. 6. An
 contra religiosos. 7. Quid si delictum
 non sit grave vel merè internum. 8. An
 reus debeat moneri vel citari, an etiam
 regulares. 9. Quid si ignoret, vel non
 recorderetur actui suo censuram esse an-
 nexam. 10. Vel peccet ex metu. 11.
 An laici, Parochi, Abbatissa censu-
 ras ferre possint. 12. Quis sit effectus
 censurarum. 13. An depositio, degra-
 datio, irregularitas sint censura. 14.
 Qua feratur ab homine, qua à jure.
 15. Que sit ferenda, que lata senten-
 tia. 16. An valeat censura lata ab ex-
 communicato suspenso. 17. Lata in non
 citatum, non convictum. 18. In inno-
 centem, vel appellantem. 19. An opus
 sit citatione, si delictum sit notorium?
 Pro resolutione.

1. QUÆR. I. Quid sit censura Eccle-
 siastica?

R. Est pœna spiritualis & medici-
 nalis, quâ homini subdito delinquenti

& contumaci per Ecclesiasticam pote-
 statem aufertur usus quorundam bono-
 rum spiritualium. Ita quo ad rem om-
 nes. Dicitur primò pœna spiritualis,
 quia censura principaliter non versa-
 tur circa bona temporalia aut afflictio-
 nem corporis, sed circa privationem
 bonorum spiritualium. Dicitur 2dò,
 pœna medicinalis, quia per eam non
 tam intenditur vindicta peccati præ-
 teriti, quàm resipiscentia & correctio
 contumaciter delinquentis, undè cen-
 sura regulariter non debet ferri in per-
 petuum, sed postquam censuratus re-
 sipuit, & satisfactionem obtulit, est
 absolvendus per c. ex litteris 11. de
 consuet. & si suspensio ab ordine vel
 beneficio in perpetuum infligatur, ut
 statuitur c. unico de clerico venatore,
 & quandoque fit apud religiosos, qui
 propter peccatum præteritum, vel in-
 decoros mores à sacrificio, communio-
 ne, Ecclesiâ, aut aliorum consortio ad
 tempus vel in perpetuum removen-
 tur; hæc tamen non sunt propriè
 censura seu pœna medicinalis, sed
 vindicativa, ideoque in ejusmo-
 di sequestratione vel suspensione exer-
 cens sacros ordines, non incurrit ir-
 regu-

regularitatem. *Bonac. de cens. disp. 1. q. 1. p. 1. n. 19.* Dicitur 3° *homini subdito*, hinc 1. Gentiles, Judæi aliique nō baptizati, item fideles defuncti censurari non possunt, quia non sunt subditi Ecclesiæ, & quamvis aliqui Canones dicant hæreticos post mortem ab Ecclesiâ posse anathematizari; item animas fidelium post mortem ligari & solvi, ejusmodi tamen anathematizatio non est propriè excommunicatio, sed aliqua execratio vel declaratio excommunicationis, quam vivi per hæresin vel aliud delictum incurrerant, aut demum est nuda prohibitio, ne fideles pro hæreticis orent, aut eorum corpora catholicè sepeliant.

2. Nequè animæ in purgatorio Ecclesiæ propriè subjectæ sunt. *C. 1. C. 4. caus. 24. q. 2.* Nequè Ecclesia eas tanquam sibi subditas propriè à pœna absolvit, sed tantum pro iis exhibet satisfactionem ex meritis Christi, solutio autem & satisfactio etiam pro non subdito fieri possunt, ut per se patet.

3. Si Episcopus statutum vel sententiam generalem ferat, ut omnes, qui noctu arma tulerint, aleis luserint, vel aliud delictum commiserint, hoc ipso sint excommunicati, hoc statutum regulariter non obligat peregrinos, quia non sunt subditi, *dico regulariter*, quia, si prævaricatio talis statuti cedat in scandalum, vel speciale damnum loci, tunc mandans, si velit, potest etiam obligare peregrinos, cum enim hi sentiant commodum transitus, gaudeantque securitate & protectione loci, æquitas naturalis exigit, ut tali casu statuti

loci constringi valeant: ex eadem ratione dixi *cas. 6. n. 2.* peregrinos obligari posse ad solvenda vectigalia, ad non extrahenda frumenta, ad non vendendas merces prohibitas &c. 4. Si subditi extra diœcesin vel territorium mandantis prævaricentur legem, v. g. ludant lusu vetito, si prohibeantur ludere ex statuto, vel lege generali, non peccant, neque incurrunt pœnas; si autem prohibitio facta sit alicui vel aliquibus in particulari, hi etiam extra Diœcesin existentes vel fugientes obligantur, & in hos sententia excommunicationis vel suspensionis ferri poterit. Ratio est, quod statutum cohæreat loco, sententia autem particularis afficiat personam, eamque sequatur, ubicunque existat. *Si dicas*, executio sententiæ non potest fieri in alieno territorio sine licentia illius domini, *c. postulasti. 14. de foro compet.* hic autem quamvis sententia excommunicationis fiat in proprio territorio, tamen ejus executio fit in alieno, cum excommunicatus ibidem per excommunicationem statim privetur communione fidelium, Sacramentis & suffragiis Ecclesiæ. *R. C. postulasti*, tantum prohibet executionem externam & visibilem in alieno territorio, ut si quis ibidem deberet capi, vel bonis privari; hæc autem executio fit merè internè, in animâ & invisibiliter. 5. Episcopus extra suam Diœcesin existens, non potest suos censurare, etiam si causa sit ita clara, ut ulterior ejus cognitio vel examen non requiratur, nam ferre censuram est actus jurisdictionis

contra-

- contentiosæ, quæ in alienâ Diœcesi exerceri non potest, quia ibi tribunal non habet *Delb. de immunit. Eccl. c. 2. dub. 6.* 6. Episcopi quamvis procedant, ut delegati Papæ, item Nuntii Apostolici, Legati à latere non possunt ferre censuras contra religiosos exemptos, nisi id illis in specie concessum fuerit. *Pelliz. de regul. tr. 7. c. 1. n. 52.* E contra superiores religiosorum possunt suos subditos citare, censurare, capere &c. ubicunque sint, & nemine implorato, uti habent jura apud *Delb. dub. 5. sect. 2. n. 21.* imò etiam suos novitios censura ligare posse, docet *Pelliz. tr. 2. c. 6. n. 5.* quia superiores ordinum ex voluntate Papæ talem habent jurisdictionem in illos, qualem Episcopi in suos.
7. Dicitur 4. *delinquenti*, nam sine delicto non incurritur pœna, & quidem cum censura sit pœna gravis, etiã delictum debet esse grave, ideòque si actus ob inadvertentiam, parvitatem materiæ, vel aliter excusetur à gravi culpâ, etiã hoc ipso excusatur à pœnâ, oportet enim, ut pœna sit commensurata delicto. *C. 41. §. seq. caus. 11. q. 3.* Deindè delictum non debet esse purè mentale, sed transiisse in actum externum, ideòque hæresis purè mentalis non cadit sub excommunicatione, quia merè interna non cognoscit, per consequens nec judicat aut punit Ecclesia, ut habet communis. Dicitur 5. *contumaci*, hoc est inobedienti respicere nolenti, ut primum enim respiscit, & satisfactionem offert, absolvendum esse dixi supra: hinc, ut censura præsertim ex-
- communicationis & interdicti ab homine seu iudice in certam personam validdè feratur, requiritur 1. legitima citatio & trina monitio, vel una peremptoria continens competentia intervalla dierum, nisi aliud suaserit facti necessitas. *C. 5. de sent. excom. in 6.* Ratio est, quod reus non citatus nec monitus non censeatur contumax. Dixi, ab homine in certam personam lata, nam ad hoc, ut quis incurrat censuram ab ipso jure aut stabili statuto, aut sententiã generali ab homine in quoscunque de futuro transgredientes latam, non prærequiritur monitio, sed ipsum jus aut sententiã generalis, cum sit publica, semper monere intelligitur. *Eng. lib. 5. decret. t. 39. n. 8.* Prælatos autem regulares communiter non egere tali præmonitione docet *Pelliz. tr. 7. c. 1. num. 79.* quia apud hos non servatur strepitus judicij, sed satis est, quod constat de delicto & contumaciã. 2. Ut quis sit contumax, non sufficit, quod sciat actum suum esse graviter prohibitum Lege naturali, vel divinã, sed etiam debet scire, esse prohibitum lege Ecclesiasticã, aliàs enim non est contumax contra Ecclesiam, imò ad effectum incurrendi censuram, debet scire censuram tali actui esse annexam. Ita contra *Covar. Cordub. §. alios Suar. Sanch. Sylv. Pyr. lib. 5. tit. 39. à n. 44. Engel. n. 10. Burgh. cent. 1. cas. 18. Reifensuel ibid. n. 25. Schmalzgrub. n. 78. Viva op. 1. q. 3. n. 8.* Ratio est, ut quis sit contumax, debet repugnare potestati, quam habet Ecclesia ad coercendos & puniendos delinquentes, *scilicet* debet

debet repugnare legi ut punitivæ, sed qui ignorat pœnam esse impositam, quâ coerceri debeat, non repugnat ejusmodi potestati vel legi ut punitivæ, ergo. Deinde censuræ habent se ut medicinæ & monitiones, quibus homines à culpâ deterreantur, sed non deterrentur, nisi eas cognoscant, ergo. *Nec obstat*, quod in Jure civili puniantur fures & alii malefici pœnâ à jure statutâ, quamvis eam ignorent; item quod incurratur irregularitas ex delicto homicidii etiam ab ignorante hanc pœnam, nam hæ pœnæ non sunt medicinales, neque infliguntur, ut homines in futurum à crimine deterreantur, sed primariò in vindictam delicti præteriti: contrarium est de censuris: Sed quid, si quis quidem sciverit suo actui censuram esse annexam, at illius non recordatur, dum actu peccat? *Et cum La Croix l. 6. p. 2. n. 1614.* eam non incurri, quia oblivio æquiparatur ignorantia, & sicut ignorans non est contumax contra legem pœnalem, ut talem, sic & ille, qui non recordatur pœnæ. Jam dicta tenent etiam si ignorantia vel incogitantia pœnæ aut censuræ sit vincibilis & graviter culpabilis, modo non sit omnino crassa, supina & affectata. *Eng. l. c. Pyr. à n. 45.* Imò si Lex pœnalis utatur his aut similibus terminis: *Qui præsumptivè, ausus fuerit. Qui temerè, scienter, consulto, contumaciter hoc vel illud fecerit*: Tunc pœna non incurritur, etiam si ignorantia pœnæ fuerit crassa, imò juxta *Dian. Burgh. Viva. affectata*, nisi ignorantia affectata foret

tanta ut æquiparetur scientiæ. Ratio est, quod ejusmodi verba videantur requirere directam legis cognitionem, & expressam voluntatem resistendi legi cognitæ, ignorantia autem affectata non cognoscit clarè & directè legem, sed declinat ejusmodi legis cognitionem: huc etiam pertinet metus gravis, qui, quamvis non semper excuset à peccato, plerumque tamen excusat ab incurssione pœnæ sive censuræ, nisi fortè incutiat in contemptum Ecclesiæ vel religionis, quia metu pressus non est contumax, nec peccat ex contemptu Ecclesiasticæ potestatis, sed ex infirmitate, neque cum tanto incommodo obligant leges humanæ. *Suar. Laym. La Croix l. 7. n. 98. Leur. l. 5. q. 556.* Dicitur 6. *Per potestatem Ecclesiasticam*, unde censuram tanquam pœnam spiritualem non possunt infligere laici, sed soli, & omnes ii, qui in foro externo & contentioso habent jurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam vel delegatam, seu qui suos citare & judicare possunt, veluti Papa, Episcopi, eorum Vicarii, superiores regularium. Excluduntur ab hac potestate 1. Archidiaconi, Archipresbyteri, Decani &c. nisi ea illis competat ex commissione Episcopi, privilegio, consuetudine. *Cap. 5. de de off. Archidiacon.* 2. Parochi suos censurare non possunt, quia non habent jurisdictionem externam, neque jus citandi aut judicandi; potest tamen vi latæ ab Episcopo sententiæ excommunicatum prohibere ab ingressu Ecclesiæ & removere à sacris. *Pirrh. l. 1. t. 31. n. 141.* 3. Censuras ferre non possunt

10.

11.

possunt Abbatissæ, & quidem non posse excommunicare suos, patet ex *c. 12. de maj. & obed.* & quamvis ibi dicatur, quod Abbatissa Canonicos vel Clericos sibi subiectos ab officio, beneficioque suspendere valeat, tamen hæc suspensio propriè non est censura, cujus transgressio irregularitatem inducat, sed tantùm subtractio fructuum & prohibitio celebrandi, *Eng. num. 15.* & licet Abbatissæ, omnesque fœminæ jure divino sint incapaces potestatis Ordinis, attamen incapax ferendi censuras est ex solo jure Ecclesiastico, & sicut Papa iis sæpè concedit privilegium conferendi beneficia & instituendi, quod indubiè est jus aliquod spirituale, sic & absolutè concedere posset potestatem censurandi, maximè cum omnes fateantur eam concedi posse laicis, cur non Abbatissis? Dicitur 7. *Per censuras auferri usum quorundam bonorum spiritualium.* Scilicet eorum, quæ subsunt dispositioni & administrationi Ecclesiæ, utpote Sacramentorum dispensatio, & perceptio, spiritualis jurisdictio, beneficia Ecclesiastica, suffragia, satisfactiones &c. Alia autem bona spiritualia privata veluti dona gratiæ, fides, spes, character sacramentalis & similia, quæ sicut directè non subsunt dispensationi Ecclesiæ, sic & per censuras non possunt iisdem privare fideles.

12.
13.
QUÆR. II. Quotuplex sit censura? R. Censura dividitur essentialiter & accidentaliter. 1. Essentialiter in tres species, excommunicationem, suspensionem & interdictum.

R. D. Jansen Pars II.

Cap. quarenti. 20. de Verb. sign. Ratio est, quod tota essentia & definitio censuræ his tribus & solis conveniat, non item depositioni, degradationi, aut irregularitati etiam ex delicto, nam hæc non irrogantur per modum pœnæ medicinalis, sed per modum pœnæ prioris delicti vindicativæ, & ex se perpetuæ, *Bonac. num. 4.* Hinc quando in Jubilæo datur potestas absolvendi à censuris, per hoc non datur potestas dispensandi in irregularitate, quamvis ex delicto contracta sit, *Nav. in Man. cap. 27. nu. 25.* ubi testatur, hunc esse stylum Curia. 2dò, accidentaliter dividitur censura in eam, quæ ab homine lata est, & eam, quæ à jure; censura à jure lata dicitur, quæ fertur per canones aut statuta Ecclesiastica Lege stabili, hujus exempla passim in jure occurrunt, & his accensentur excommunicationes in Bulla Cœnæ. Censura ab homine est, quæ fertur à iudice aut Prælato, non per modum legis stabilis, sed per modum sententiæ judicariæ, aut mandati temporalis & transitorii. 3. Utraque dividitur in censuram latam, vel ferendam sententiæ. Censura ferendam sententiæ est, quam jus aut iudex non vult ipso jure, aut ipso facto incurri, sed per sententiam infligi. Latam verò sententiæ, quam vult ipso facto vel jure sine alia sententiâ incurri, ut cum utitur verbis, quæ ad præsens vel præteritum referuntur, v. g. *excommunicamus, suspendimus, sit excommunicatus, suspensus, excommunicationi se noverit subicere;* vel etiam hac clau-

Kk

sula:

fula : *ipso jure*, *ipso facto*: si autem judex vel lex utatur verbis futuri temporis, puta : *excommunicetur*, *suspendatur*, tunc erit sententiæ ferendæ : si verba sint dubia, uti hæc : *anathema sit*: (hoc enim verbum penultimâ productum significat aliquid, vel oblatum, vel suspensum velut monumentum ad memoriam; anathema penultimâ correptâ significat separationem, & idem est, quod excommunicatio, nisi quod fieri soleat eum certis ceremoniis ad majorem terrorem delinquentis) tunc nisi aliunde constet censuram esse sententiæ latâ, præsumitur esse tantum sententiæ ferendæ, nam dubia in miriorem partem interpretari convenit. *Cap. 49. de R. 1. in 6. Laym. hic c. 2. n. 3.*

16. QUÆR. III. An & qualiter censura possit fieri invalidè. *R.* Censura ab homine lata potest triplici ex capite esse invalida. 1. Si ferens censuram careat jurisdictione, aut eâ per excommunicationem vel suspensionem publicè denuntiata sit pro tunc privatus; dico publicè denuntiata, aliàs non tollit jurisdictionem in foro externo, juxta X. Martini V. *ad evitanda Scand. 2.* Si substantialis ordo judicii non sit servatus, ut si censura sit lata in non citatum, non monitum, non convictum. Nam quamvis à parte rei quis sit nocens, si tamen juridicè non probetur talis, à iudice validè censurari non potest, & quidem ipsa sententia, & causa sententiæ in scripto, quo exprimitur species censure, quæ infligitur, ferri & intra mensem reo tradi debet,

aliàs ipse Judex suspenditur ab ingressu Ecclesiæ per mensem. *Cap. 1. eodem in 6.* Scriptura tamen non est necessaria ad valorem, & Regulares privilegium habent suos solis verbis sine scripto censurandi, teste *Pelliz. supr. nu. 79. 3.* Si censuratus revera sit innocens, censura est nulla, si tamen sit probatus nocens in foro externo, obligatur se habere pro censurato ratione scandali & obedientiæ, id enim postulat disciplina publica & auctoritas superioris, quæ duo prævalere debent causæ privata: neque potestas censurandi impeditur per appellationem, nisi interponatur ante sententiam. *Cap. 1. & 40. de appell. c. 2. de sentent. excomm. in 6.* Postquam censura validè in aliquem lata est, ejus effectus per subsequentem appellationem non suspenditur. *Cap. 37. & § 3. de Appellat. 4.* Si Judex putans appellationem esse nullam processerit ad censuram, censuratus autem bonâ fide celebret Missam, quamvis judex superior postea pronuntiet pro sententia inferioris judicis, tamen alter non ideo erit irregularis, quia nec temeritas, nec mala fides adfuit, debet tamen externè se gerere, tanquam censuratum, donec declaretur appellationem esse legitimam. *Cap. ad præsentiam de appell. c. solet de sentent. excomm. in 6.* Si malâ fide fuit appellatum, quamvis appellatio sit acceptata, tamen eâ stante celebrans fit irregularis, quia celebrat censuratus. *Laym. La Croix l. c.*

20. QUÆR. IV. Quid circa modum ferendi censuras? *R.* Ut legitime:

timè ferantur, servanda sunt sequentia. 1. Non statim, sed lentè & circumspèctè tentatis primùm aliis mediis ad censuras præsertim *excommunicationem* procedendum est, ut optimè monet *Trid. ss. 25. c. 3. de reform.* 2. Quamvis juxta *Pelliz. n. 78.* opus non sit præviâ monitione, si delictum & ipsa contumacia sit notoria, tamen reus semper præviè citari & audiri debet, aliàs sententia secuta est nulla, est communis cum *Suar. Nav. de Luca de benef. disc. 60. n. 70.* Sireus legitimè monitus & ci-

tatus persistat in sua contumacia, nominatim in eum fertur sententia, & ex tunc denuntiatio, hoc est censuræ executio & publicatio. Si censura sit incurta ipso jure, potest quidem Judex, non tamen tenetur talem denuntiare. Si verò quis sit nominatim excommunicatus ab homine, aut manifestus percussor clerici, eum iudex obligatur denuntiare; sit autem denunciatio publicè in Ecclesiis, & exposit in scriptis affigitur ad portas Ecclesiarum. *La Croix à num. 75.*

CASUS CXIV.

De Excommunicationis materiâ, divisione, & ejus effectibus.

Brevius dubitat. 1. Quid sit Excommunicatio major, & minor. 2. Tolerati, & non tolerati. 3. Quid de percussione Clerici, qualiter debeat esse notoria. 4. Quid si in uno loco sit notoria, non in altero. 5. Quando incurratur excommunicatio minor. 6. Quis sit ejus effectus. 7. An excommunicatus toleratus Sacramenta conferre possit. 8. An suscipere. 9. Quibus suffragiis privetur. 10. An interesse queat officiis divinis, & quibus. 11. An possit excommunicare, præsentare, eligere, conferre beneficia, vel ea accipere, matrimonio assistere. 12. An queat esse Judex, Advocatus, actor, Procurator, te-

stis. 13. Quibus prohibitum sit cum eo communicare. 14. An privetur sepultura Ecclesiastica. Pro resolutione.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit excommunicatio?

1. Excommunicatio est censura privatis vel separans hominem à Communionem Ecclesiæ: est autem excommunicatio duplex, major & minor, minor tantum privat usu passivo Sacramentorum; major, quæ etiam Anathema dicitur, privat omni communionem, usu scilicet activo & passivo Sacramentorum, communibus Ecclesiæ suffragiis, indulgentiis, & multis aliis, de quibus infra. In Jure quories simpliciter dicitur: *sub excommunicatione*

Kk 2

cationse

carione, semper intelligitur major, quamvis ceteroquin in odiosis & pœnalibus mitior fieri debeat interpretatio, nisi jus expressè aliter statuatur. *c. si quem 59. de sentent. excom. in 6 Eng. n. 29. h. t.*

2. Excommunicatus excommunicatione majore alius est toleratus, quem non tenemur vitare; alius est non toleratus, quem ex præcepto Ecclesiæ vitare obligamur; hodie post X Martini V. *ad evitanda scandala* nemo est vitandus, nisi notorius Clerici percussor, & is, qui est nominatim excommunicatus, & ut talis publicè denuntiatus, hoc est, verbo vel scripto in loco publico, ad quem populus convenire solet, promulgatus: nec sufficit, quòd publicè condemnatus sit criminis, v. g. hæreleos, cui annexa est excommunicatio, sed ipsa pœna excommunicationis debet publicè denuntiari, non enim ut criminofus, sed ut publicè & nominatim excommunicatus est vitandus. *Dicast. d. 2. n. 393.*

3. Ad hoc, ut percussor Clerici debeat vitari, non sufficit, quòd percussio sit notoria notoreitate juris per confessionem, probationem aut condemnationem in judicio, sed debet esse notoria notoreitate facti, ita ut factum non possit aliquà tergiversatione, nec aliquo juris suffragio excusari, ut habet Concilium Constantense: hinc quamvis unus, aut etiam duo vel tres alii viderint percussorem fieri, propterea non est obligatio percipientem vitandi. *Laym. hic c. 4. n. 2.* Idem est, si percussio facta sit in privata domo, v. g. coram 7. aut in Conventu Religiosorum, ut probabi-

liter docet *Dicast. n. 427.* Ratio est quia factum nondum est simpliciter notorium, & pœnalia strictè interpretanda sunt, nec sufficit fama publica, nisi orta ex evidentia facti per testes oculos, imò quamvis factum esset satis notorium, si tamen percussor aliquo juris suffragio se excusare possit, dicendo v. g. se vim vi repulisse, se ex vehementi passione iræ, vel ex ignorantia Status Clericalis percussisse, talis non esset vitandus: *Dicast. n. 429. Pirrh. num. 114.* Hinc *Pignat. l. 4. Consult. 133.* dicit regulariter requiri, ut talis percussor per judicem denuntietur, aliàs poterit aliquà tergiversatione vel excusatione celari.

4. Si percussio vel denuntiatio excommunicationis in uno loco sit publica, in alio autem occulta, in loco, ubi est publica, publicè, in occulto, occultè vitandum esse dicunt *Henriq. Vasq. Eng. n. 50.* sed verius est, nullo modo esse vitandum extra locum publicitatis, *Avila, Sanch. Durand. apud Lenr. l. 5. q. 561.* quia solus publicus percussor & denuntiatus excommunicatus est vitandus, sed in tali loco non est publicus excommunicatus neque denuntiatus, ergo. *De percussore Clerici ex professo agam Casu seq. q. 1. & seq. 5.* Non toleratus tandiu est vitandus, usquè dum verosimiliter constet eum esse absolutum, & quidem in hac parte ipsi excommunicato, si ceteroquin sit vir fide dignus, credi potest. *Nav. Dicast. n. 406.*

QUÆR.

5. QUÆR. II. Quid circa Excommunicationem minorem?

R. I. Excommunicatio minor tum solum in curritur, quando quis in sacris vel politicis communicat cum excommunicato non tolerato, communicare autem cum non tolerato in rebus sacris est mortale, nisi parvitas materiæ excuset; communicare in politicis, si absit scandalum, est plerumque veniale, nihilominus propter huiusmodi veniale incurritur minor Excommunicatio. *Laym. c. 3. n. 4.*

6. Effectus primarius Excommunicationis minoris est privare usu passivo Sacramentorum, hinc, qui ante impetratam absolutionem (quam quivis Sacerdos approbatus dare potest,) Sacramentum aliquod in Excommunicatione minore suscipit, peccat mortaliter, quia agit contra præceptum Ecclesiæ in materia gravi, ut habet communis & certa. Econtra Sacramenta activè ministrare cum Excommunicatione minore, juxta *Castrop. Lay. l. c.* est veniale, juxta alios nullum, quia Ecclesia illis solum usum Sacramentorum prohibet, non administrationem, & in odiosis non est facienda extensio, ideoque Celebrans in tali excommunicatione *inc. f. celebret.* dicitur peccare mortaliter, non quia conficit, sed quia suscipit Sacramentum. 3. Ignorans vel bonâ fide non recordatus Excommunicationis minoris validè suscipit omnia Sacramenta, si tamen malâ fide procedat, Sacramentum pœnitentiæ suscipiet invalidè, non verò cætera, quia suscipiendo actu peccat graviter contra prohibitionem Eccle-

siæ, ideoque non habet dolorem & propositum, quæ requiruntur ad valorem pœnitentiæ. 4. Alter effectus quasi indirectus est, quod in minore Excommunicatione beneficia uti & electio licitè acceptari aut conferri non possint, & electio aut collatio facta saltem est irritanda, si quis scienter electus vel se eligi passus est. *Castrop. supra Pirh. l. 5. l. 39. n. 23.*

7. QUÆR. III. Quales effectus habeat Excommunicatio major?

R. Seqq. 1. Privat usu activo Sacramentorum, ita quidem, ut excommunicatus non toleratus in solo casu extremæ necessitatis Sacramenta licitè conferre possit, semper tamen confert validè, quamvis mortaliter peccet, excepto Sacramento pœnitentiæ, quod invalidum est defectu jurisdictionis, quam sustulit Ecclesia à non tolerato. Econtra toleratus, si à fidelibus requiratur, & licitè & validè confert, quia Concilium Constantiense & X Mart. V. permittit, si fideles communicare cum tolerato: si tamen se sponte ingerat & Sacramenta non requisitus conterat, peccat mortaliter, quia dicta extravagans non intendit favere excommunicatis, sed solum fidelibus, imò ex communiore sententia contra *Sanch* ipsi fideles peccant petendo Sacramenta ab excommunicato, si ab alio commodè habere possint, quia hæc videtur esse mens Concilii Constant. *Eng. n. 63. Laym. Pirh. à n. 13.* Deinde excommunicati extra casus permisos exercentes actus Ordinis, fiunt irregulares, & si in Excommunicatione infordescant, hoc est,

Kk 3 cum

3. cum pertinacia & contemptu toto anno persistant, fiunt suspecti de hæresi, & contra eos ut tales procedi potest. *Trid. Sess. 25. c. 9.* 2. Privat usu passivo Sacramentorum, ita ut excommunicatus Sacramentum quodcunque ante absolutionem suscipiens peccet mortaliter, sive sit toleratus, sive non. Imò Sacramentum Pœnitentiæ suscipiunt invalidè, quia accedunt cum actuali affectu ad peccatum, nisi excuset ignorantia invincibilis, metus mortis, gravis infamia, vel alterius magni mali, cum tanta enim jactura non videtur obligare pia Mater Ecclesia. *Avil. Suar. Coning. Laym. c. 2. n. 1.* & quamvis Confessarius teneatur primò absolvere à censura, si possit, tamen absolutio à peccatis, etiam manente censurâ, est valida, modò adsint omnia requisita ex parte pœnitentis. *Nav. Tolet. Dian. Pirrh. n. 15. V. cas. 98. n. 6.* Tene-ri excommunicatum petere absolutionem, ut satisfaciatur præcepto annuæ Confessionis vel Communionis, dixi *cas. 6. n. 18.* 3. Privat etiam toleratum omnibus suffragiis, sacrificiis, precibus, indulgentiis &c. quæ nomine Ecclesiæ Fidelibus applicantur. *c. à nobis 28. & c. sacris 48. de sentent. excom.* idque probabilius tenet, etiam si per contritionem à culpa & contumacia respiscat. *Ratio est,* quia hæc pœna non per contritionem, sed per absolutionem Superioris tollitur. Dixi *suffragiis*, quæ nomine Ecclesiæ &c. nam privatæ preces, uti & Memento in Missa iis applicari possunt.
10. 4. Excommunicati prohibentur interesse divinis officiis, quæ nomine Ec-

clesiæ publicè & solemniter fiunt, puta Sacrificio Missæ, publicæ Horarum Canoniarum recitationi, Processioni &c. quamvis privatim orare vel Concionem audire in Ecclesia, dum in eâ nullum Officium celebratur, excommunicatis non sit prohibitum. *c. responso 43. de sent. excom. c. ult. eodem in 6.* Neque exculantur excommunicati à recitandis privatim Horis Canonicis, quamvis nullos in pœnam fructus percipiant, hoc enim provenit ex eorum culpâ. *Tann. Lay. l. c. 5.* Non toleratus privatur omni usu & exercitio jurisdictionis spiritualis, ita ut validè non possit excommunicare, absolvere, præsentare, instituere, eligere, leges aut sententiam ferre, alteri jurisdictionem delegare &c. & quia non tolerato beneficium obtinet, habetur pro intruso, teneturque beneficium dimittere; matrimonio tamen validè assistit, vel alteri hanc potestatem delegat Parochus non toleratus, suspensus, degradatus, schismaticus, quia assistere vel dare licentiam assistendi non est propriè actus jurisdictionis, sed tantum est præstare suam solemnem præsentiam actui. *Plarimi cum La Croix l. 6. p. 3. n. 729.* Econtrà toleratus, quamvis hæc faciat illicitè, si non requiratur, tamen acta illius sunt valida, nisi per oppositam exceptionem repellatur. *Laym. Pirrh. n. 18.* quia non caret jurisdictione, nec prohibetur communicare cum Fidelibus, saltem si requiratur; atamen Excommunicato etiam tolerato nullum beneficium, etiam per electionem sive per præsentationem, resignationem

11.

aut

aut aliter conferri potest, etsi ipse conferens vel etiam acceptans nesciat se esse in excommunicatione, quia ignorantia non supplet invaliditatem actus. Verum de his vide *cas. 77. n. 21. cas. 79. n. 6. cas. 80. n. 19. 6.* Excommunicatus nequidem in iudicio seculari potest esse iudex, advocatus, procurator, actor, testis aut tabellio, adeo quidem, ut omnia acta vitandi sint nulla, quia caret iurisdictione, & iudex vitandus ex officio à iudicio repellere debet, quia non potest cum eis communicare; toleratus verò, cuius excommunicatio est publicè nota, à iudice repelli potest, si tamen à iudice non repellatur, nec reus contra eum excipiat, ejus actus sunt validi. *Leur. q. 565. n. 8.* Possè autem reum in qualibet parte litis contra actorem excommunicatum excipere, non obstante, quòd hæc exceptio sit tantum delatoria, docet *Eng. n. 44.* modò excommunicatio intra 4. dies probari possit. De cætero excommunicatus quilibet ut reus in iudicio conveniri potest, ne ex delicto reportet commodum. 7. Excommunicatis prohibetur omnis communicatio spiritalis, civilis & politica, seu quævis humana societas cum Fidelibus, ita ut non solum peccent excommunicati utentes consortio Fidelium, sed etiam ipsi Fideles graviter vel leviter pro qualitate materiæ delinquant & Excommunicationem minorem incurrant, si citra necessitatem in spiritalibus vel civilibus cum non toleratis communicent. Hæc autem communicatio exprimitur vulgari hoc versu :

*Os, orare, vale, communicio, mensa
negatur.*

Per *Os* intelligitur omnis amica vel honorabilis salutatio, sive coram, per oscula, nutus, colloquia, amplexus, sive per literas & nuntium, juxta illud 2. Joan. 1. *Neque ei ave dixeritis,* ita ut juxta *Suar Laym. c. 2. n. 16.* illicitum sit, nec honoris causâ excommunicato assurgere vel caput detegere, nisi fiat per modum resalutationis, hanc enim dicunt esse licitam, cum sit quasi solutio debiti. Per *Orare* intelligitur omnis communicatio in orationibus & officiis publicis Ecclesiæ, in quibus non licet communicare cum excommunicato orandò vel canendo cum illo, aut audiendo Sacrum: si non toleratus se ingerat, volens v. g. cum aliis iateresse Sacrificio Missæ, debet moneri, & si sponte recedere nolit, expelli, aut si non possit, debent Fideles exire, & Sacerdos Canone nondum incepto abrumpere Sacrum, etiamsi populus obindè in die festo Sacrum non audiret. *Vale* comprehendit omnis generis valedictiones. *Communicio* prohibet omnem societatem per contractus, (quos tamen non invalidat,) per cohabitationem, simultaneum iter vel laborem, communem mensam aut lectum &c. intellige, si hæc non casu aut præter intentionem, sed ex societate aut familiaritate fiant. Hic autem notandum venit, quòd, ut dixi *q. 3.* communicatio in civilibus plerumque tantum sit veniale, in spiritalibus mortale, nisi excuset parvitas materiæ: imò sunt casus, in quibus nullum est peccatum

agere

agere cum excommunicatis non toleratis. 1. Si agatur de eorum conversione. 2. Si urgeat necessitas vel notabilis utilitas; sic licitè ab eo repeto debitum. 3. Excusat conjunctio vel subjectio; ex hoc capite licitè uxor agit cum marito excommunicato, filius cum patre, Religiosus cum Prælato, ut Prælatus seu Superior est. *Suar. Pirrh. n. 122. ideòque La Croix n. 215.* cum aliis dicit, Religiosum peccare mortaliter, si aliquid agat animo obediendi suo Prælato non tolerato, quia hoc esset cum eo communicare in spiritualibus, & contra gravem Ecclesiæ prohibitionem in ipso agnosce-
 14. lit excommunicatio. 8. Non toleratus privatur Ecclesiasticâ sepulturâ,

ita ut neque in loco sacro aut benedicto & ad sepulturam Fidelium destinato licitè sepeliri, vel à Clero solemniter ad sepulturam deduci, aut exequialia Sacra pro eo fieri possint, quia, cum quibus non licuit communicare in vitâ, cum iisdem nec post mortem communicare permissum est. *c. si Sacris 12. de sepult.* An, & quando sepulturâ Ecclesiasticâ privandi sint infantes, dubiè baptizati, negligentes Confessionem aut Communionem annuam, in actuali peccato, v. g. duello, ebrietate mortui, manifesti usurarii, raptores, concubinarij, item multa alia jus sepulturæ tam Regularium quàm Sæcularium concernentia, vide apud *Gob. tr. 5. c. 50. Eng. Pirrh. lib. 3. decret. tit. 28. La Croix l. 7. n. 235.*

CASUS CXV.

De Excommunicationibus reservatis.

Cato ex variis causis timet se excommunicationi obnoxium. 1. Quia adhuc impubes percussit Clericum. 2. Sed non portantem habitum clericalem, excommunicatum, degradatum, conjugatum, Eremitam, Novitium conversum. 3. Ex odio, levitate, ignorantia, ex causa defensionis. 4. Clericum ejusdem secum Ecclesiæ. 5. Clericum turpiter agentem cum sorore suâ. 6. Aquâ, luto conserpsit, frenum equi arripuit, in foveam impulit, vi vel fraude crumenam eripuit, chartas pietas ejus vestibus assuit. 7. Percussit volentem,

vel saltem percussorem non impedivit. 8. 9. 10. Dubitat, an possit absolvi ab Episcopo, si percussio sit vel non sit enormis, si Papam nequeat adire, vel percussio non sit publica, aut deducta ad forum externum. 11. An Superiores Regulares absolvere possint suos, & sæculares. 12. Quid si Religiosus percusserit Religiosum alteri Prælato subditum, vel Clericum sæcularem, vel contrâ. 13. Quid de excommunicatione ob haresin. 14. Quid de legente, imprimente, retinente libros hæreticos. 15. Quid, si Author habeatur pro Catholico, aut legatur sola Epistola vel Concio hæretica.

retica. 16. Quid si liber ex professo non tractet de religione, contineat tamen aliquas hereses. 17. An hæc, uti ipsa Bulla Cœne recepta sit in Germania. 18. Sed si quis ex causa vel affectu ignorantia ignoret librum esse hæresicum. 19. Aut legatur parum vel solum proœmium, aut alius prælegat. 20. Aut librum exiguo tempore retineat vel alteri vendat. 21. Quid circa libros primæ & secundæ classis. 22. An Episcopi ab heresi possint absolvere & dare licentiam legendi libros hæreticos. 23. Quid si Papa adiri non possit, possit autem scribi Romam. 24. Quid hic possint Prælati Regularis circa suos, & saculares. 25. A quo libri prohibiti expurgari debeant?

Quemadmodum variæ sunt causæ, ob quas incurritur excommunicatio, ita & variæ sunt excommunicaciones, aliæ enim sunt reservatæ, aliæ non reservatæ, aliæ reservatæ Episcopis, aliæ S. Pontifici, de plerisque egi sparsim tuis locis: de Religioso dimittente habitum & de Claustrum Monialium, *cas. 44.* De simonia, *cas. 46.* De pœnis duellantium, *cas. 35.* De reservatis Ordinario & in specie Archi-Episcopo Colonienfis; Item de reservatis in Bulla Cœnæ, *cas. 98. n. 17.* Pauca hic sunt addenda. 1. De percussione Clericorum. 2. De heresi, lectione, retentione, impressione &c. librorum hæreticorum. 3. De reservatis per Bullam Cœnæ.

QUÆR. I. Quid in specie circa percussione Clericorum?

R. C. si quis suadente 27. *cas. 17.*
R. D. Jansen Pars II.

q. 4. ex Concilio Lateran. referuntur hæc formalia: Si quis suadente diabolo in Clericum vel Monachum manus violentas iniecerit, anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcoporum presumat ipsum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur, & ejus mandatum suscipiat. Dicitur 1. Si quis, perquam vocolam intelliguntur omnes baptizati cujuscunque sexûs & conditionis, etiam impuberes peccati mortalis capaces, viri & feminae, Ecclesiastici & Laici. Dicitur 2. Si quis Clericum vel Monachum, nomine Clerici venit omnis primâ tonsurâ initiatus, dummodo alicui Ecclesiæ deferviat, & habitum Clericalem gestet, quamvis sit excommunicatus, suspensus, verbaliter & non realiter degradatus, aut etiam sit conjugatus cum unica virgine. *c. unico de Cler. conjug. in 6.* Nomine Monachi intelliguntur omnes Religiosi utriusque sexûs etiam conversi & Novitii, imò etiam Tertiarii & Eremitæ, si sub certa Regula & Superiore vivant; quia favores sunt ampliandi. *Suar. Avil. & Theologi communiter.* Dicitur 3. *Suadente diabolo*, hoc est, injustè & illicitè, unde excusantur 1. Qui non ex odio & malitia Clericum percuriunt, sed ex joco, levitate, ignorantia, aut ex justa causa v. g. ad se & sua defendenda, servato tamen moderamine inculpatae tutelæ. 2. Qui id faciunt correctionis causâ, etiamsi aliqua ira accedat, dummodo non excedatur in modo, sic Prælati & Præceptor Ecclesiastici

Ll in

in majoribus constitutus potest castigare Clericum peccantem etiam in majoribus constitutum. Prælati potest id per se vel illum Clericum aut Monachum, non autem per Laicum secularem, *c. Universitatis 24. de sent. excomm.* nisi aliter corrigi, capi, vel incarcerari non possit, aut consuetudo habeat, ut id fiat per Laicum. *c. ut fame 35. V. Laici eodem;* quod probabiliter etiam extenditur ad patrem, quamvis *Molin. Laym. c. 5. n. 9.* probabilius teneant oppositum, eò quòd jura tantum permittant patri castigare filium in minoribus constitutum, *3.* Socius percutiens socium ejusdem Ecclesiæ non incurrit excommunicationem, quia ob assiduam conversationem facile fit, ut se invicem percutiant. *cap. ex timore 10. de sent. excomm. Glos. lin. ibidem Abbas, Pirrh. n. 68.* *4.* Ab Excommunicatione excusatur, qui percutit Clericum turpiter agentem, vel etiam solum turpia oscula, tactus vel amplexus tractantem, cum matre, filiâ, sorore vel uxore, modò percussio fiat in continenti & non ex intervallo, tunc enim, quamvis percutiens peccet, percussio tamen non censetur esse facta suadente diabolo, sed ex vehementi passione ob justum dolorem. *Suar. Pirrh. n. 70.* Idque *Schmalzgrub. l. 5. decret. l. 39. num. 239.* dicit esse verum, etiamsi quis studio expectet turpiter agentem, ut percutiat, dummodo absit dolus, & *n. 232.* id meritò extendi ad omnem percussorem factam ex passione animo non plenè advertente, ut, si

Clericus in lusu percutiat socium, quia pœnalia strictè accipienda sunt. Dicitur *5. Violentus manus injecerit,* per quas particulas primò intelligitur omne opus externum, graviter injuriosum, aut quamvis secundum se sit quidem leve, etiam tamen notabiliter contra Reverentiam Statui Clericali vel Religioso debitam, ut lapillis, aquâ, luto &c. conspergere, vehementer arripere frænum equi, cui Clericus vel Monachus insidet, persequi Clericum fugientem, ita ut in foveam vel fluvium incidat; eum detinere in custodia; ense, fuste, vel aliter percutere, vulnerare, occidere etiam veneno; baculum, pileum, vestem &c. ei per vim eripere; secus est, si quis sine vi occultè crumenam abscondat, vestes in lecto jacentes auferat. *Laym. l. c. Eng. à n. 135.* Idem videtur dicendum, si quis vestibus Clerici clam chartas pictas vel aliquid probrosi assuat, ut à populo rideatur. Aliud est, si per vim aliquam vel contumeliam realem id fiat, aliàs non potest venire sub violenta injectione manuum. *2.* Excommunicationem incurrit, qui Clericum etiam volentem graviter percutit. Ratio est, quia hæc pœna est statuta non tam in favorem privati Clerici, quàm in favorem totius Ordinis Clericalis, cui favori privatus renuntiare non potest: propter eandem causam etiam excommunicationem incurrit Clericus se ipsum ex ira vel tædio vitæ graviter percutiens. *Mol. Suar. d. 22. §. 1. num. 29. de Cens. 3.* Eandem incurrunt mandantes,

dantes, consulentes, cooperantes percussione suo nomine factam, rati-habentes, non impediētes, si ex iustitia vel officio erant impediēte obligati, ut Reges, iudices, tutores, patres, heri &c. Colligitur ex *c. quanta 47. de sentent. excomm. DD. cit.* Quandonam autem percussio sit publica & percutiens ideo vitandus, dixi *cas. preced. à n. 3.*

QUÆR. II. Quis à percussione Clerici possit absolvere?

R. Quamvis hæc excommunicatio sit Papæ reservata, ideòque ipse solus vel ejus Legatus ab eà regulariter absolvere possit, attamen in seq. Casibus etiam potest Episcopus. 1. Quando percussio non est enormis, *cap. pervenit 17. de sent. excom.* percussio autem enormis dicitur, quæ notabile vulnus vel notabilem corporis maculam affert, aut quæ multi capilli extrahuntur, copiosus & immodicus sanguis effunditur, vel percutitur persona in dignitate constituta, etiam tantum alapa, velut Episcopus, Abbas &c. percussio verò non censetur enormis, si fiat pugno, palma, lapide non relincente vestigium, quamvis aliqua gutta sanguinis è naribus effluant. *Mol. Dian. p. 9. l. 4. resol. 19.* 2. Ab Episcopo absolvi possunt omnes habentes justum impedimentum, quominus ad Papam vel ejus Legatum accedere possint. *Pirrh. n. 82.* Item, qui non sunt sui juris, ut filii-familias, servi, Moniales &c. *c. mulieres 6. de sent. excom.* & quidem si impedimentum accedendi Papam sit perpetuum, simpliciter

absolvuntur ab Episcopo, præstita cautione de parendo mandatis Ecclesiæ & satisfaciendo parti læsæ; & quidem parti læsæ debet satisfieri actu, vel si pro tunc non possit, debet saltem præstari cautio fidejussoria vel pignoratitia: Si verò impedimentum sit temporale, debet insuper ab omnibus, exceptis pueris, juramentum exigi, quòd absolutus, quamprimum potuerit, se velit sistere Sedi Apostolicæ, ut ejus mandatum de satisfaciendo Ecclesiæ suscipiat; quod si neglexerit, cessante impedimento se præsentare, vel parti læsæ satisfacere, in censuram reincidet ipso jure. *c. 11. 13. 58. de sent. excom.* 3. Possunt absolvere Episcopi, quando percussio est occulta, nec ad forum externum deducta, ad quod censetur deduci, si coram legitimo Superiore denuntietur & citetur, *Regin. Pirrh. n. 40.* quandonam autem percussio sit publica & percutiens ideo vitandus, dixi *cas. precedenti à n. 3.* 4. Prælati exempti & participantes cum Mendicantibus in hac parte ferè eandem habent potestatem cum Episcopo, ità ut suos Religiosos se invicem percutientes absolvere possint, si percussio non sit enormis, solent tamen Superiores Ordinum in Germania aliisque partibus multum Romæ distantibus, impetrare privilegia specialia suos etiam ab enormi percussione absolvendi. *Castrop. Eng. num. 149.* imò Religiosos participantes cum Mendicantibus de facto habere privilegium absolvendi ab omnibus Casibus & Censuris extra Bullam Cœ-

10.

11.

næ reservatis, per consequens etiam à simonia & percussione Clerici, non tantum respectu suorum Religiosorum, sed etiam respectu Sæcularium, præstitâ tamen præviè satisfactione parti læsæ, docet *Spor. in Theolog. Sacram. p. 3. c. 6. an. 740. Schmalzgrub. num. 256. Bordonus de priv. Cler. c. 21. à n. 327. & alii citandi casu seq. n. 18. & Ordinem Præmonstratensem communicare cum Mendicantibus, dixi cas. 11. num. 5.*

12. 5. Si Religiosus percusserit Religiosum alteri Prælato subditum, debet absolvi à suo Prælato, consentiente Prælato percussi, & utriusque consensu satisfactio imponi, c. *cum illorum 32. de sent. excomm.* Econtrâ si Religiosus percutiat Clericum sæcularem, debet absolvi ab Episcopo, cum consensu tamen Abbatis, si hic sit exemptus; quòd si Prælatus consentire nolit, præsumitur consensus Ordinis, in illo saltem casu, quo ipse Prælatus non habet potestatem absolvendi. *Cabassutius in jure Can. l. 5. c. 1. n. 9.* Reliqua quæ ad absolutionem à Censura faciunt, dabo *casu seq.*

13. QUÆR. III. Quid circa Excommunicationem propter hæresin?

R. Prima excommunicatio Bullæ Cænæ est in hæreticos, eorumque fautores, defensores & receptores, ut autem hæc excommunicatio incurratur, requiritur 1. ut hæresis non sit purè materialis, sed formalis cum pertinacia, ut explicavi *cas. 14. à n. 13.*

2. Ut exterius manifestetur, nam cogitationes purè internas non punit Ecclesia, & quidem actio ma-

nifestativa debet esse mortaliter mala, & fieri animo asserendi vel profitendi hæresin, quapropter excommunicatus non est, qui ex bono motivo ad habendum consilium vel instructionem hæresin internam aperit: qui ideo non genua flectit, caput non denudat, quia internè negat Christum esse in Eucharistia præsentem, si hoc faciat in istiusmodi circumstantiis, vi quarum à videntibus judicatur esse hæreticus, censetur externè profiteri hæresin, ideòque incurrit dictam excommunicationem; secus si alteri justæ excusationi, v. g. distractioni adscribi possit. *Azor l. 8. c. 10. q. ult. Sanch. l. 2. Moral. c. 8. n. 7. & 17. Idem Sanch. c. 10. n. 9.* dicit, receptatores, auxiliares, defensores excommunicationem tunc tantum incurrere, quando hæreticus ob præstitum sibi auxilium vel favorem reverà manus iudicis effugit aut hæresin latius spargit, ejusmodi enim leges pœnales intelligendæ sunt *secuto effectu.*

- QUÆR. IV. Quid circa libros hæreticos? 14.

R. Excommunicatio in hæreticos etiam extenditur ad eos, qui sine auctoritate Apostolicâ eorum libros hæresin continentes vel de Religione tractantes scienter legunt, etsi legant ex intentione refutandi & sine periculo perversionis, qui eos retinent, quomodolibet defendunt, imprimunt, hoc est, proximè concurrunt ad impressionem, ponendo typum, humectando chartam, subministrando sumptus &c. Ad hæc autem ex-

com-

15. communicationem incurrendam requiruntur 4. conditiones. 1. Debet liber esse scriptus ab hæretico, etsi non sit impressus, quare non incurritur excommunicatio, si legatur liber scriptus à Catholico, vel ab eo, qui publicè habetur pro Catholico, quamvis textus scriptoris hæretici ad verbum habeat insertos, aut ipse liber etiam hæresin contineat, vel legatur animo discendi hæresin, etsi tunc peccet mortaliter. *Nav. Sanch. c. 10. n. 23. Spor. t. 2. c. 3. num. 3.* Ubi id extendunt ad legentem Epistolam in causa Religionis scriptam ab hæretico, vel Concionem separatim editam, quia hæc propriè & usitatè non veniunt nomine libri, verba autem legis pœnalis strictè interpretanda sunt; sed probabilius est, quòd legens ejusmodi Concionem vel Epistolam etiam separatim editam excommunicationem incurrat. Ratio est, quòd hæc videatur esse intentio legis prohibentis, nam si ejusmodi Epistola aut Concio esset inserta libro hæretico, tunc unam vel alteram paginam legens juxta omnes excommunicationem incurrit, & Ecclesia prohibens librum hæreticum videtur prohibere omne scriptum aptum constituere librum, & hic ponitur liber velut species principalis pro genere, & ejusmodi scriptum separatim verè ad libros reducitur; accedit, quòd sic libri hæretici dissolvi & per sphaeras separatos ex toto legi & lex tam salutaris facillè eludi posset. *Pagn. conf. 197. 2. Requiritur, ut liber vel hæresin contineat, vel ex pro-*

*fesso de Religione tractet, videlicet explicando Scripturam vel Casus Conscientiæ de Sacramentis, Statu Clericorum & Monachorum, de Dei & Sanctorum cultu & similibus disputando. Unde deducitur 1. Hac prohibitione non comprehenduntur libros infidelium, videlicet: Turcarum, Judæorum & quorumlibet non baptizatorum, quia non sunt libri hæretici. 2. Non comprehenduntur libros hæreticorum historicos, poëticos, medicos & similes de Religione ex professo non tractantes, nec hæresin continentem; si tamen vel unam hæresin etiam obiter contineant, totus liber est prohibitus, usquè dum per inquisitores fuerit purgatus, quia tenor Bullæ prohibet omnes libros hæreticorum disjunctivè, si vel de Religione tractent, vel hæresin contineant, ergo ad incurrendam excommunicationem sufficit unam partem verificari. *Laym. l. 2. t. 1. c. 15. n. 4. Pirrh. l. 5. t. 7. n. 20. Eng. ibidem n. 9.* dicunt in partibus nostris Septentrionalibus, ubi non habentur inquisitores Fidei, Bullam non esse in tanto rigore receptam, sed libros hæreticorum Historicos, Mathematicos & similes de Religione ex professo non tractantes, etsi hic & nunc hæresin aut calumnias in Clerum vel Ecclesiam infertas habeant, ut Geographia Mûnsteri, opera Erasmi Rotterodami, exceptis quibusdam ejus colloquiis, sinè expurgatione legi posse, nisi sub schemate historico vel simili, præcipuum eorum institutum esset, Ecclesiam convellere, Statum*

17. Ecclesiasticum calumniari, veluti Sleidanus, Aventinus, aliqua opera Münsteri &c. hi utique sub excommunicatione manent prohibiti. In multis Germaniæ Provinciis ipsam Bullam Cænæ non esse usum receptam, ideoque nec obligare testatur *Becanus* 2. 2. c. 15. q. 2. n. 6. *March. in tribun. tom. 2. tr. 4. q. 8.* Ratio esse potest primò, quòd Bulla Cænæ in multis locis Germaniæ non sit publicata, debere autem Bullas, præsertim circa Censuras, ut obligent, per Ordinarios publicari in partibus, patet ex *c. cum infirmitas* 13. de *pœnit. & remiss.* 2. Legi Pontificiæ obediendum quidem est, tamen contra eam etiam admitti causas vel consuetudines rationabiles, constat ex toto titulo de consuetudine, & quamvis sit irrationabile, ut crimina in Bulla Cænæ damnata licet & impunè committantur, tamen non est irrationabile, ut in locis longè Româ distitis ista crimina ob difficilem accessum ad Papam non sint reservata, ideoque quoad hoc in his partibus, potest esse consuetudo rationabilis, quamdiu Papa non contradicit. *V. Eng. l. 1. decret. de consuet. & l. 5. tit. 39. à n. 122.* 3. Requiritur, ut ejusmodi libri legantur, retineantur, imprimantur & defendantur *scienter*, nam ignorans librum esse hæreticum etiam crassa aut quodammodo affectatâ ignorantia, modò non sit cum ingenti temeritate conjuncta, ut si esset fama publica de prohibitione libri, & tamen quis credere aut inquirere nollet, excommunicationem non incur-

rit. *Tamb. Pirrh. Krimer l. 5. n. 728.* 4. Legi debet materia notabilis & sufficiens ad mortale, & quamvis *Sanch. Rodrig.* aliique dicant non sufficere integram paginam majoris voluminis, attendendam tamen puto materiam, nam si liber frequentes contineat hæreses, etiam aliquot lineas legere erit mortale, ut habet communior cum *March. & Spor. n. 28.* quia tunc est majus periculum perversionis; si tamen non ita frequentes habeat hæreses, aut legatur materia indifferens, locum habet sententia *Sanch.* De cætero non tantum prohibetur ipse liber, sed & proœmium aut Epistola ad Lectorem, si in sufficiente quantitate legantur, idque tenet, sive per te legas, sive per aliû tibi prælegi facias, quia tunc lectio fit nomine tuo. Aliud est, si te non inducente alius legat, & tu nudè auscultes. *La Croix cum multis hic n. 342.* Deinde sicut in legente requiritur materia notabilis, sic & in retinente tempus notabile, non enim statim peccat mortaliter, qui per unum alterumve diem detinet cum animo tradendi inquisitoribus, sed si tamdiu, ut moraliter censeatur non habere animum tradendi: nec refert, sive per se, sive per alium detineat. Dixi animo tradendi inquisitoribus, uti præcepit Julius III. & Pius IV. ubi tamen non viget inquisitio, satis est, si comburatur, imò si quis habeat libros hæreticos ex hereditate, *Florent. de Cocq. in princip. Theol. l. 4. c. 4. S. 3.* dicit eos posse vendi Bibliopole hæretico vel mutare erga libros

Ca-

Catholicos ad evitandum grave damnum; idem dicit *Less. in auct. cas. 21.*

21. QUÆR. V. Quid circa indicem librorum prohibitorum?

R. Ut Fideles scirent, quos libros vitare debeant, Ecclesia confici jussit indicem librorum prohibitorum eumque divisit in duas partes, in prima ponuntur omnes libri hæreticorum, qui vel hæresin continent, vel tractant de Religione, hi omnes prohibentur sub excommunicatione in Bulla Cœnæ reservata, huc reducuntur omnes libri hæresiarcharum, quamvis nec de Religione agant, nec hæresin contineant, non tamen prohibentur sub excommunicatione reservata. Ad secundam classem reducuntur & prohibentur sub excommunicatione non reservata omnes libri Astrologiæ judicariæ, seu divinationes de futuris contingentibus, libri tractantes ex professo obscœna, magica &c. Item regulâ 4. indicis etiam prohibentur legi S. Biblia vulgari idiomate sine Episcopi vel inquisitoris licentiâ; sed prohibitionem secundæ classis in Germania non esse receptam testatur *Laym. supra n. 8.* quia à majori parte non observatur, & non est, qui observantiam urgeat.

22. QUÆRES VI. Quis possit absolvere ab hæresi & dare licentiam legendi libros hæreticos?

R. I. In his partibus ab hæresi aliisque casibus sive in, sive extra Bullam Cœnæ S. Pontifici reservatis absolvere, & licentiam libros hæreticos legendi, retinendi & prohibitos corrigendi &c. dare possunt Episcopi &

Nuntii Apostolici, & quamvis hæc potestas Episcopis à Trid. concessa loquatur tantum de delictis occultis, ad forum contentiosum non deductis, & insuper hæc facultas probabilius videatur revocata per Bullam Cœnæ, uti nunc docet communis cum *Suar. Garc. Barb. Leur. l. 5. q. 200.* testanturque sic declarasse Gregorium XIII. & Clem. VIII., tamen in Germania, ubi est multitudo hæreticorum, & difficilis ad Papam accessus, casus Papales probabiliter fiunt Episcopales, ita ut Episcopi ab hæresi occulta & publica pro foro interno & externo quâ delegati Sedis Apostolicæ, abjuratâ prius hæresi & injunctâ poenitentia, per se & delegatos suos absolvere possint. *Nav. Sylv. Covarr. Felin. Laym. Pirrh. l. 5. tit. 7. n. 42. Schmalzgrub. ibidem n. 372.* quod si præsens sit Legatus Apostolicus, probabilius hic adeundus erit, quamvis & tunc adiri posse Episcopum probabiliter censet *Laym. l. 1. t. 5. p. 2. c. 6. n. 6.* Hoc certum est, Episcopos non posse absolvere hæresiarchas, seu novæ hæresis authores, neque relapsos in hæresin, nequidem in foro conscientiæ. *Pirrh. l. c. 2.* Si Papa vel ejus Legatus adiri non possit personaliter, possit autem scribi Romam pro absolutione saltem per Confessarium vel alium, non posse tunc absolvere Episcopum, docet *Bonac. & La Croix l. 7. n. 149.* ubi testatur sic habere praxin, sed oppositum probabilius docent *Sanct. Palao, Dicast. Schmalzgrub. Reiffenst. n. 393.* Ratio est, quod jura solum

23

cxi

exigant, ut reus personaliter adeat Papam, ergo si hoc non possit, ad aliud à jure non impositum minimè tenetur, & cum ferè semper sit occasio scribendi Romam, saltem per Confessarium vel Parochum, casus Papales vix unquam fierent Episcopales, quod est contra communem. 3. Certum est, Prælatos regulares non posse absolvere sæculares ab hæresi etiam occulta, quia Alex. VII. damnavit hanc 4. propositionem: *Prælati regulares possunt in foro conscientia absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta & ab excommunicatione propter eam incurfa.* An verò possint absolvere suos vel iis facultatem dare libros hæreticos legendi, est difficile definire, eò quòd privilegia, si quæ hac in parte habuerint, per Gregorium XV. sint renovata, quam revocationem innovavit Urban. VIII. 2. Aprilis 1631. *La Croix* à n. 389, adducit multa pro & contra, & nihil audet definire, quamvis testetur multos viros doctos & sapientes à suis Provincialibus & Generalibus

variorum Ordinum ejusmodi licentiam sine scrupulo petere & impetrare; dicendum igitur videtur cum *Schmaltzgr.* & multis, quos ipse citat & sequitur n. 208. quòd Superiores Regularium, vi privilegiorum antiquorum, suos non possint ab hæresi absolvere, aut suis dare licentiam legendi aut retinendi libros hæreticos, sed solent Ordines Religiosi post supradictas revocationes Romæ petere & impetrare, saltem ad tempus, nova privilegia absolvendi suos, & dandi suis licentiam legendi libros prohibitos, ut testatur *Engel* supra n. 12. 4. Expurgatio librorum prohibitorum secundæ classis (nam libri hæretici seu primæ classis expurgari non permittuntur) in Germania, ubi index quoad secundam classem in tali rigore non est receptus, fieri potest per quemlibet hominem doctum, quamvis utique melius foret, si fieret autoritate Episcopi vel Superioris.

Lay. l. c.

CASUS CXVI.

De Suspensione, Interdicto & Absolutione à Censuris.

Darius Clericus interrogatur 1. Quid sit suspensio, depositio, degradatio. 2. Quotuplex. 3. Quid si suspensus ministret in officio, vel beneficii fructus percipiat. 4. An suspensus in una Diocesi sit suspensus in alia. 5. Ex quibus causis incurratur suspensio; an Religiosi ab ea absolvere possint. 6. Quid sit interdictum. 7. Locale, personale, mixtum. 8. 9. 10. 11. Quæ officia divina tempore interdicti pro-

prohibita. 12. *Qua Sacramenta.* 13. *Qualiter sepultura Ecclesiastica.* 14. *Qua poena violentium interdictum.* 15. *Quis à censuris absolvi possit; an ligati ab inferiore Pralato possint extra visitationem vel appellationem solvi à Superiore.* 16. *Quid de articulo mortis, & an tunc absoluti adhuc teneantur se sistere Superiori.* 17. *Quis absolvat à censuris non reservatis.* 18. *Quid circa reservatas possint Regulares.* 19. *Quid tempore Jubilei.* 20. *Quid circa casus Bullæ Cœna possint Episcopi & Regulares.* 21. *Quis ritus absolvendi à censuris? Pro Resolutione*

1. QUÆRES I. Quid, & quotaplex sit suspensio, & ejus effectus?

R. Suspensio est Censura prohibens Clerico functiones Ecclesiasticas: ut tamen propriè sit Censura, debet esse medicinalis, hoc est, debet tantùm ferri ad tempus per modum monitionis, ut desistat à contumacia. Item debet regulariter, sicut & aliæ Censuræ, ferri in scripto; si fiat verbaliter, aut feratur purè ad puniendum delictum præteritum, vel feratur in perpetuum, non est propriè Censura, seu poena medicinalis, sed vindictiva, ideòque in ea exercens functiones Ordinis non incurrit irregularitatem, & ejusmodi privatio officii vel beneficii in perpetuum, si fiat verbaliter, est depositio; si fiat realiter, est propriè degradatio, privatque privilegio fori & Canonis, & subdit Clericum judici sæculari, non tamè absolvit à votis aut lectione Horarum Canonicarum, etsi inde nihil percipiat, id enim

R. D. Jansen Pars II.

suâ culpâ contingit. 2. Suspensio alia est totalis, quâ quis suspenditur ab officio & beneficio, hoc est, ab omni exercitio Ordinis, jurisdictionis, officii &c. & perceptione fructuum; alia est partialis, quâ quis suspenditur à solo officio vel solo beneficio aut ab uno vel altero actu à perceptione aliquorum fructuum &c. Suspendus ab officio non est suspendus à beneficio; item suspendus ab una functione, v. g. ab auditione Confessionum, non est suspendus ab alia, v. g. à Celebratione Missæ. Similiter suspendus ab Ordine non est suspendus à jurisdictione, & econtrâ suspendus à jurisdictione potest ea facere, quæ merè sunt Ordinis, ut celebrare, absolvi, in Altari ministrare, quia suspensio ut poena est strictæ interpretationis. *c. odia de Reg. Juris in 6.* Suspendus tamen simpliciter ab officio censetur suspendus tam ab Ordine quàm jurisdictione, quia officium complectitur utrumque. *Suar. de cens. d. 26. sect. 3. n. 4.* Denique simpliciter & indefinitè suspendus intelligitur suspendus ab officio & beneficio, nisi aliunde colligatur aliqua limitatio, quia propositio indefinita æquivaleret universali. *Laym. hic n. 2. 3.* Suspendus ab officio, si se eidem ingesserit, irregularitatem incurrit, dico: *si se ingesserit*, nam sicut dixi *cas. 2.* quod excommunicatus toleratus licitè possit administrare Sacramenta, si Fideles ex rationabili causa ab eo petant, sic & suspendus ad rationabilem aliorum instantiam licitè potest exercere actus Ordinis & jurisdictionis; per consequens, nec irregularitatem incurrit,

Mm

at

at verò suspensus à beneficio, si eidem se ingerat & fructus percipiat, non quidem efficitur irregularis, perdit tamen beneficium ipso jure. *c. cupientes 16. de elect. in 6.* Solet proinde suspensus dari œconomus, qui redditus colligat, & eosdem jussu Episcopi in pias causas expendat; debentur tamen suspensus alimenta necessaria, uti & illa quæ acquirit non ex beneficio, sed ex privato labore, v. g. concionando, Missas legendo. 4. Si quis habeat beneficia in diversis Diœcesibus, si suspendatur à beneficiis ab uno Episcopo, non censetur suspensus à beneficio, quod habet in alia Diœcesi, quia sententia pœnalis non est extendenda, quamvis Episcopus etiam possit suspendere à beneficiis extra Diœcesin obtentis. *arg. cap. postulasti 14. de foro compet.* Econtrà suspensus ab Ordine vel officio ubicunque existens prohibetur actus officii exercere, usquè dum absolvatur, quia hæc suspensio directè afficit personam; an autem & quando suspensi prohibeantur eligi & eligere, conferre beneficia & acceptare, dixi *de benef. cas. 3. & 4.* 5. Ut incurratur suspensio saltem totalis, requiritur peccatum mortale; incurritur autem suspensio 1. Si quis S. Ordines suscipiat sine legitimâ aetate, sine titulo, extra tempora, non servatis interstitiis, aut ordineretur ab alieno Episcopo sine demissorialibus, aut à proprio in aliena Diœcesi, aut saltem in actuali censura post matrimonium ratum &c. nisi id fiat ex ignorantia. 2. Qui ordinant aut ordinantur simoniacè, 3. Eligentes Episcopum indi-

gnum suspenduntur à beneficio ad triennium. 4. Parochi copulantes sine licentia sponfos alterius parochiæ. 5. Visitatores accipientes pecuniam vel munera, & plures alii, de quibus dixi suis locis. 6. Religiosi comuniter habent privilegium pro foro conscientie absolvendi ab omni suspensione juris, etiam Papæ reservatâ, proveniente ex delicto occulto. *Krim. l. 5. n. 203.*

QUÆR. II. Quid circa Interdictum?

Interdictum est censura in locum vel personas lata, prohibens divina officia, quædam Sacramenta & sepulturam in loco sacro: differt ab excommunicatione & suspensione, quod excommunicatio privet bonis spiritualibus, quatenus sunt communicatio cum Fidelibus; suspensio iis privat, quatenus proveniunt ex potestate aliqua Ecclesiasticâ, ideòque in solis Clericis locum habet, at verò interdictum privat illis bonis, quatenus sunt spiritualia independentè à communicatione cum Fidelibus. Deinde interdictum ferri potest in locum & communitatem, ità ut comprehendat etiam innocentes; excommunicatio tantum in certas & determinatas personas nocentes. Dicitur 1. *Censura in locum vel personas lata*, nam interdictum dividitur 1. in locale & personale; locale est, quo immediatè ipse locus interdicitur, ne divina ibidem celebrentur, vel alia functiones prohibita fiant sive ab indigenis, sive ab alienigenis; personale interdictum est, quo immediatè interdicitur persona, non locus, ideòque illæ per-

personæ nec hic nec alibi functiones interdicto prohibitas exercere possunt. Addunt alii interdictum mixtum, quo scilicet locus & personæ immediate interdicuntur, v. g. civitas & ejus incolæ. 2. Interdictum tam locale quam personale subdividitur in generale & particulare. Interdictum generale locale est, quo interdicitur locus generalis, id est, unus plura loca complectens, ut regnum, civitas, villa vel castrum, juxta *c. cum in partibus* 17. de Ven. Sac. & quidem castro vel oppido generaliter interdicto etiam interdiciuntur suburbia & continentia ædificia, quamvis propriis muris sint determinata & distincta, ne facile eludatur interdictum, si prohibitis divinis Officiis in civitate populus excurrat ad ea in suburbiiis audienda. *c. si civitas* 17. de sent. excom. in 6. Interdictum locale particulare est, cum interdicitur locus particularis, v. g. una vel plures partes Ecclesiæ; interdicta Ecclesiæ interdicuntur cœmeterium & sacellum contiguum seu muris Ecclesiæ coherens, non autem separatum. 3. Interdictum generale personale est, quo directè interdicuntur homines in communi, prout constituunt unum corpus politicum, v. g. populus unius provincie, civitatis vel oppidi. Item Collegium, Capitulum, Universitas; ejusmodi interdictum obligat omnia & singula membra, quamdiu manent membra communitatis, & si non sit mixtum, sed purè personale, afficit solos homines, ideòque locus ipse vel Ecclesiæ in tali loco existentes non erunt interdicta, quin in iis à non interdictis divina

celebrari & ad ea viatores peregrini aliique, qui non sunt membra communitatis interdicta, vel per mutationem domicilii deserunt esse membra, admitti possint, dummodo clausis ostiis vel aliter arceantur interdicti, & quidem, qui affecti sunt interdicto personali tam generali, nullibi possunt divinis interesse, neque in loco proprio neque alieno, etiamsi sint innocentes; econtrà in interdicto locali generali innocentes, qui per consilium, auxilium, favorem aut aliter interdicto causam non dederunt, possunt extra loca interdicta divinis interesse: aliud est de nocentibus, nam respectu horum interdictum locale continet personale, ita ut nec in- nec extra locum interdictum divinis interesse possint. hoc tamen notandum est, quòd interdicto populo non intelligatur interdictus Clerus vel econtrà, nec interdicto Clero intelligantur interdicti Religiosi, quia hi in odiosis non veniunt nomine Cleri. Item interdictis Clericis vel Religiosis non sunt interdicta eorum Ecclesiæ, ideòque alii in ea poterunt celebrare, & divinis interesse. Covar. in *c. Alma Mater* p. 2. §. 1. n. 7. Interdictum personale particulare est, quando non tota aliqua communitas, sed singulares personæ, una vel plures interdicuntur, quamvis eorum nomina non exprimentur, hæc comprehendit solos nocentes, causa autem interdicti debet esse crimen enorme, præsertim Principis vel Magistratus, ut si civitas det auxilium vel consilium, ut Cardinalis vel Episcopus occidatur, aut invitus detineatur, aut læ-

Mm 2 datur

10.

II. datur immunitas Ecclesiastica gravando Clericos &c. Dicitur 2. *Prohibens divina Officia*, hoc est, Sacrificium Missæ, Horas Canonicas choraliter recitandas, benedictionem Episcopi vel Abbatum &c. hoc tamen ita mitigavit Bonifacius VIII. in c. *Alma Mater* 24. de sent. excom. in 6. ut in Ecclesiis, quæ specialiter interdictæ non sunt, quamvis existant in loco generaliter interdicto, sive sint Regulares, sive sint Sæculares, singulis diebus Missæ & Officia (intellige à Clericis vel Religiosis personaliter non interdictis) celebrentur sicut prius. *submissâ tamen voce, januis clausis, excommunicatis & interdictis expulsis, & non pulsatis campanis, ita ut Canonici & alii Clerici, qui Horis non intersunt, amittant quotidianas distributiones, sicut illas perderent, quando non est interdictum, si divinis Officiis non interessent.* Porro in festivitibus Natalis Domini, Paschæ & Pentecostes (quod probabiliter ad totum triduum horum festorum extenditur) Assumptionis B. M. Virginis, quibus Martinus V. addidit Festum Corporis Christi cum Octava, campanæ pulsentur, & januis apertis altâ voce *solemniter celebrentur divina Officia, exclusis excommunicatis, sed admissis interdictis, quibus ob reverentiam dictarum solemnitatuum memoratis diebus permittitur participatio divinorum, ita tamen, ut illis, propter quorum delictum interdictum huiusmodi est latum, altari nullatenus appropinquent.* Dicitur 3. *Prohibens quadam Sacramenta*, intellige, conferre & suscipere. Baptismus tamen & Confirmatio tem-

12.

pore interdicti permittuntur, c. *responsa* 43. c. *quoniam* 19. de sent. excom. in 6. Item Sacramentum Pœnitentiæ conferri potest non tantum ægris sed & sanis, dummodo excommunicati non sint, nec causam dederint interdicto, excommunicatus enim ad Pœnitentiam non admittitur, nisi absolutus à censura, qui verò culpam habent in interdicto, non admittuntur, nisi satisfecerint pro culpis suis, vel idoneam cautionem de satisfaciendo præstiterint, etsi ab interdicto nondum sint absoluti. d. c. *Alma Mater*. Eucharistia quoque conceditur, saltem in periculo mortis, & Festis suprâ nominatis, nec prohibetur. Matrimonium juxta veriore DD. sententiam, quia prohibentur tantum Sacramenta, quæ ab ipsa Ecclesia dispensantur, & non consistunt in contractu politico. Matrimonium autem ab Ecclesia non confertur, sed per contrahentes; nec est purum Sacramentum, sed simul contractus. *Cov. l. c. §. 2. n. 7.* Benedictio tamen nuptiarum tempore interdicto sponsis dari non potest, nisi submissâ voce, januis clausis, exclusis interdictis & excommunicatis. *Sanch. de Matrim. l. 7. d. 8. n. 11.* Dicitur 4. *Prohibens sepulturam Ecclesiasticam*, ita ut etiam infantes in loco interdicto sepeliri non possint, attamen omnes tam Laici quàm Clerici, si non sint personaliter interdicti & ut tales publicè denunciati, nec interdicto locali tuâ culpâ causam dederint, possunt deferri ad alium locum sacrum & ibidem sepeliri, sicut enim vivi ibidem poterant divinis interesse, sic & ibidem com-

13.

communicare in Ecclesiasticâ sepul-
turâ ; imò Clerici & Religiosi
si servarunt interdictum nec ipsi sint
personaliter interdicti, ex privilegio se-
peliri possunt etiam in loco sacro in-
terdicto, sed in silentio sine pulsu
campanarum. *Cap. quod in se. 11. de
pœnit. & remis.* Quod si contingat cor-
pus contra prohibitionem in loco in-
terdicto sepeliri, propterea non est ex-
humandum, quia ejusmodi pœna
nullibi in jure est statuta: aliud est
de excommunicatis, qui exhumari,
& è loco sacro ejici debent per expres-
sum textum in *Cap. sacris 12. de sepult.*
Violantes interdictum incurrunt se-
quentes pœnas: 1. Clerici persona-
liter interdicti, aut si non sint persona-
liter interdicti, si scienter celebrent,
vel actus Ordinis exercent in loco in-
terdicto, incurrunt irregularitatem
Papæ reservatam. *Cap. is, qui 18. de
sent. excom. in 6.* 2. Religiosi etiam
exempti, si violent interdictum Papæ
vel Episcopi, admittendo v. g. inter-
dictos ad divina officia, excommuni-
cantur. *Clem. 1. de sent. excom.* Hæc
tamen excommunicatio non legitur
esse reservata. 3. Laici & Domini
sæculares, qui in locis interdictis
alios faciunt vel compellunt celebra-
re, qui pulsu campanarum, vel ali-
ter personas publicè excommunicatas,
vel interdictas, aut etiam alias con-
vocant, ut intersint divinis in locis
interdictis. Item qui prohibent, quo-
minùs excommunicatus vel interdi-
ctus denunciatus ex officio Missæ exe-
ant, posteaquam nominatim fuerint
moniti, aut denique, qui moniti exi-

re noluerint, hi omnes incurrunt ex-
communicationem Papæ reservatam.
*Clem. 11. h. t. Pirrh. l. 5. t. 39. à nu.
243.* 4. Excommunicationem non
tamen reservatam incurrunt, qui in-
terdictos in loco sacro, vel alios in
loco interdicto scienter sepelire præ-
sumpserint. *Clem. 1. de sepult.*

QUÆR. III. Quis à censuris
absolvere possit? 15.

32. 1. Qualiter à censuris refer-
varis ob hæresin, vel percussione
Clerici absolvere possint Episcopus &
Superiores Ordinum, dixi ca. præc.

2. A censurâ ab homine latâ non sol-
vit alius, quàm ille, qui eam tulit,
aut ejus successor, vel superior, si
causa per appellationem ad eum fue-
rit revoluta; imò Prælatos Ordinis,
omnes regulares ab inferioribus Præ-
latis ligatos absolvere posse, v. g. Pro-
vinciales, quos superior loci excom-
municavit, docet *Laym. hic c. 7. n. 2.*
Ratio est, quod religiosi pleno jure
suis subjecti sint, non itâ Episcopus
Archi-Episcopo: neque possunt re-
ligiosi Episcopo subjecti, & à Præla-
to inferiore censurati, per Episcopum
extra visitationem vel appellationem
absolvi, quia prima instantia compe-
tit Abbati. *Schmaltzgr. l. 5. tit. 39. nu.*

90. 3. In articulo mortis quilibet
sacerdos à qualibet censura quomo-
docunque reservata absolvere potest.
Trid. sess. 14. de pœnit. cap. 7. Ex i-
pe percussione Clerici, pro quâ
etiam in articulo mortis, si commo-
dè fieri potest, Episcopus adiri debet.
Laym. cap. 6. n. 5. & qui in articulo
mortis, vel alia necessitate urgente,

Mm 3

v. g. 16.

v. g. præcepto celebrandi pro populo à non habente facultatem in reservata absolvitur, ab illo præviè debet exigi cautio per pignus vel per fideiussionem de satisfaciendo parti læsæ, & de comparando coram superiore, & si ex post coram superiore comparere negligat, reincident in eandem censuram. *C. eos, qui 22. de sent. Excom. in 6.* Ab hac tamen reincidentia absolvere posse Episcopum, & per consequens etiam posse regulares privilegiatos, docet *Spor. supr. c. 6. n. 616.* ubi etiam consequenter addit absolutum in tali articulo à Mendicante non teneri se sistere superiori, imò & *Marchant.* dicit esse probabilissimum, quod in articulo mortis absolutus, nunquam teneatur se sistere superiori, nisi censura esset deducta ad forum externum, quia *Trid.* expressè dicit: *In Ecclesia Dei semper custoditum fuit, ut nulla esset reservatio in articulo mortis.* Ubi autem non est reservatio, non est obligatio se sistendi superiori, ergo. 4. A censuris non reservatis absolvere potest omnis, qui potest à mortalibus, hinc in forma absolutionis præmittitur, & sub peccato præmitti debet absolutio à censuris, & hoc etiam tenet de interdicto personali particulari non reservato, non verò de locali, vel personali Generali, quia hæc ligant totam communitatem, vel ipsa loca, quæ foro pœnitentiæ non subsunt. 5. Regulares communicantes cum Mendicantibus extra Italiam vi horum privilegiorum possunt in foro pœnitentiæ absolvere ab omnibus casibus Papæ

extra Bullam Cœnæ reservatis. *Laym. supra n. 5. Reginald. l. 21. num. 83. Schmaltzgr. n. 97.* Nec tenentur absolutum remittere ad Papam, vel ejus delegatum aut Episcopum, possuntque à dictis censuris absolvere, etiam extra confessionem. *Suar. Henriq. Coning. Rodrig. apud Laym. de pœnit. c. 10. n. 21.* Ratio est, quia privilegium seu gratia interpretanda est, secundum naturam rei, quæ conceditur, atqui absolutio à censuris potest fieri extra confessionem, & independentem à peccatis, ergo. Estque benè notandum confessariis, quod omnes casus Papales, maximè ii, qui continentur in Bulla Cœnæ, reserventur propter censuram, ideòque, si ob ignorantiam, vel oblivionem etiam culpabilem non incurratur censura, etiam non incurratur reservatio, & tunc à quolibet approbato absolutio dari possit, ut dixi casu 98. 6. Si in Jubilæo detur facultas absolvendi ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, ex usu Ecclesiæ etiam intelligitur à reservatis ab Episcopo. *Dicast. d. 1. n. 36.* Non tamen à reservatis in Bulla Cœnæ, nisi à Papa exprimentur. *Rodrig. Palao Chapeav. p. 1. c. 4. Leurr. q. 204.* Quia hæc specialiter reservantur, ideòque per generalem facultatem non intelliguntur concessa, & sic habet stylus Curie Romanæ, qui est loco Legis, *Azor. Suar. Barb. p. 1. alleg. 40. n. 31.* Si detur facultas ad omnia peccata & censuras, per censuras non intelligitur suspensio, nequè irregularitas, sed tantum illæ censuræ, quæ impediunt abso-

19.

abso-

10. abfolutionem à peccato velut excommunicatio. *Avers. q. 17. sect. 7. 7. Trid. sess. 24. c. 6. de reform.* concedit Episcopis potestatem absolvendi ab omnibus censuris & irregularitatibus ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, provenientius, etiam ab hæresi, & per consequens ab aliis casibus in Bulla Cœnæ reservatis ad forum externum non deductis. *Rodrig. Bonagrat. hic pag. 162.* id etiam extendunt ad superiores ordinum. 1. Quia quidquid jure communi possunt Episcopi, etiam possunt Prælati regulares circa suos, ut docet *Suar. de relig. t. 2. l. 2. c. 39. t. 4. l. 2. c. 15. Eng. de privil. regular. privil. 48. & alii A. A. gravissimi.* Ergo. Si Episcopi jure Trid. queant absolvere à Casibus Bullæ Cœnæ occultis, idem respectu suorum poterunt superiores regulares. 2. Certum est Regulares à variis Pontificibus habuisse privilegia à dictis casibus absolvendi pro foro conscientie, non autem satis constat hæc privilegia esse revocata, aut saltem decreta revocantia in his partibus non sunt promulgata. Sed his non obstantibus *Mendo diss. 1. q. 4.* merito dicit sententiam *Bonagr.* non amplius esse probabilem, & ratio est 1. quia Bulla Cœnæ, quæ omni anno renovatur, revocat omnia privilegia, Episcopis, Mendicantibus, aliisque regularibus, pro his casibus, quomodolibet etiam per Concilium concessa, & ita præsertim quoad regulares declarasse *Greg. XIII. & Clem. VIII.* testatur *Barbos. de officio Ep. alleg. 40. à n. 23.* Ideoque probabilius nec ipsi Epi-

scopi in vim Trid. à dictis casibus absolvere possunt, etsi possint quæ delegati Apostolici, ut dixi *Cas. præced. n. 22.* *Nec dicas Bullam tantum loqui de casibus ad forum externum deductis. Contra est, Bulla revocat facultatem Episcopis, etiam per concilium concessam, sed Concilium tantum concessit facultatem ad Casus occultos pro foro conscientie, ergo. Vide etiam propositionem 3. ab Alex. VII. damnatam. 2. Quamvis Leges Pontificie præsertim pœnales etiam in partibus debeant publicari, attamen, ut desinat privilegium, sufficit, quod ejus revocatio facta sit Romæ, & de eâ constet in partibus, privilegia enim non sunt leges, & facilius amittuntur. *Less. in auct. cas. 3. 8.* Ritus absolvendi judicialiter præscribitur *c. à nobis 28. de sent. excom.* & habetur in Pontificali Romano, omisso tamen illius abfolutionem non reddit invalidam, neque graviter illicitam, et regulariter expediat præscriptas cærimonias servare. *Schmaltz. num. 98.* Pro foro conscientie solet fieri hoc, vel simili modo: Ego te absolvo à vinculo excommunicationis, suspensionis &c. quam incurristi propter N. N. (& si sit excommunicatus) restituo te Sacramentis Ecclesie, & communioni Fidelium. Aut si sit suspensus: Restituo te executioni tuorum Ordinum, officiorum, & beneficiorum in nomine Patris &c. & qui plures incurrit excommunicationes, potest absolvi ab unâ manente alterâ. *Laym. c. 5.**

Leur. q. 558.

CASUS

CASUS CXVII.

De Irregularitate.

Emericus ordinandus examinatur. 1. Quid sit Irregularitas, & an incurratur ab ignorante. 2. An irritet, vel prohibeat actus ordinis, vel jurisdictionis, per collationem, vel acceptationem beneficii. 3. Quid de Irregularitate ex delicto, an præquirat peccatum mortale. 4. Ex homicidio. 5. Quid in dubio, an occideris vel mutilaveris. 6. Quid de mutilante, vulnerante se vel alium. 7. Quid de Irregularitate ex defectu animi. 8. Ex defectu corporis. 9. Libertatis, natalium. 10. Quid de expositiis, & in dubio, an quis sit legitimus. 11. Quid de Bigamia vera & similitudinaria. 12. Quid de irregularitate ex defectu fame. 13. 14. 15. Ex defectu lenitatis. 16. Qui hic excusentur. 17. 18. 19. 20. Qualiter tollatur irregularitas. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit Irregularitas?

Irregularitas est impedimentum Ecclesiasticum, impediens susceptionem ordinum, & susceptorum usum. Dicitur 1. Impedimentum, non censura, quia censura non solum à jure, sed ab homine fertur, præquiratq; ex parte judicis monitionem Canonicam, ex parte censurati contumaciam, ideoque est pœna medicinalis; eon-

tra irregularitas fertur à solo jure; nec propriè est pœna medicinalis, sive proveniat ex delicto, sive ex macula corporali: hinc quamvis censura non incurratur ab ignorante, ut dixi *cas. 113. nu. 9.* Irregularitatem tamen probabilius incurrit etiam is, qui ignorat illam suo actui v. g. homicidio injusto esse annexam. Est communis cum *Card. dis. 75. n. 37. Ari. p. 5. tr. 2. cent. 5. Schmaltzgr. tit. 37. n. 107. La Croix l. 7. num. 482.* Ratio est, quod censura tanquam pœna medicinalis non incurratur, nisi ab eo, qui est contumax contra legem pœnalem, qui ut talem eam non cognoscit; eontra irregularitas non est pœna medicinalis, sed impedimentum aliquod Canonicum ad S. Ordines, sicut ergo alia impedimenta, v. g. Matrimonii incurruntur ab ignorantibus, sic & irregularitas. Opposita sententia tamen, quod irregularitas ex delicto non incurratur ab ignorante, quam tuetur *Sanch. Krim. l. 5. num. 2177.* & alii, est probabilis, teste *Schmaltzgr. & multis aliis.* Ratio est, quod irregularitas ex delicto sit pœna contemptus, inò juxta *Abb. & Nav.* requirit dolum, & pœna extraordinaria non incurritur, nisi sit consensus in culpam, prout est causa talis pœnæ, quod fieri non potest absque

absque notitia talis pœnæ, irregularitas autem est pœna extraordinaria, quia obligat delinquentem, ut eam in se exequatur. Dicitur 2. *Impediens* non simpliciter inhabilitans, seu invalidans susceptionem Ordinum, hinc valent Ordines in irregularitate dati, vel suscepti. Item valet absolutio data ab irregulari, quamvis in his peccetur mortaliter. Ratio est, quod irregularitas non privet potestate Ordinis, sed tantum prohibeat Ordinum susceptionem & usum, non verò usum jurisdictionis, ideòque irregularis potest excommunicare, absolvere per se & alium eligere, beneficia conferre; eligi tamen, aut beneficium validè acceptare probabilius non potest, quia beneficium datur propter officium: est autem irregularis incapax ad officium, ergo & ad beneficium. Si irregularitas tantum impediatur exercitium unius Ordinis, ut privatio manûs impedit functiones sacerdotii, adhuc acceptari poterit aliud beneficium, cujus functiones potest exercere: qui post beneficium acceptum irregularitatem incurrit, potest retinere beneficium, ejusque fructus, si per se, vel per alium ei deserviat, quia jura possessa regulariter non amittuntur, nisi post judicis sententiam. Item irregularis potest servire Missæ, sicut laicus, & baptizare non solemniter, cantare in choro, & similia, quæ non sunt actus Ordinis, sed etiam à laicis fieri possunt.

QUÆR. II. Quid circa irregularitatem ex delicto.

R. D. Jansen Pars II.

1. Irregularitas alia est ex delicto, alia ex defectu; quæ est ex delicto, prærequirit peccatum mortale, quia est gravis pœna vindicativa delicti præteriti, delicta autem inducentia irregularitatem sunt varia, ut 1. *Reiteratio Baptismi*, quæ saltem, si sit publica, facit baptizantem, baptizatum & ministrum assistentem irregularem, cap. 2. de reiterando Bapt. intellige, si id faciant scienter & absolutè, nam ignorans, vel sub conditione baptizans jam baptizatum, re ipsa non censetur velle rebaptizare. Pirrh l. 5. tit. 9. à nu. 12. Hæc pœna autem non extenditur ad eos, qui malitiosè iterant Confirmationem, Ordinem &c. quia de his non loquuntur jura.

2. Violatio censuræ, si quis scilicet in excommunicatione, suspensione, vel interdicto exerceat actus Ordinis, aut excommunicatus, vel suspensus scienter Ordines suscipiat.

3. Fit irregularis Clericus exercens Ordinem, quem non habet. Dico Clericus, nam si laicus extra necessitatem solemniter baptizet, vel tentet absolvere, etsi gravissimè peccet, non tamen contrahit irregularitatem, quia id jura non statuunt.

4. Oritur irregularitas ex mutilatione & homicidio injusto & voluntario, item ex cooperatione, quæ fit mandando, consulendo, animando, arma præbendo, vel aliter in homicidium voluntariè influendo, juxta seqq. explicationes. 1. Hæc pœna non extenditur ad homicidium ca-

Nn suale,

suale, aut illud, quod sit pro necessaria sui, vel innocentis, aut etiam pro rerum magni momenti defensione, nisi excedatur moderamen inculpatae tutelae, quia ubi non est culpa, non debetur poena: aliud est de homicidio, quod propria manu committitur in bello justo, vel ex sententia iudicis, pro his enim jura statuunt irregularitatem, non in poenam, sed in defectum lenitatis, ut infra dicitur. 2. In bello injusto, si vel unus occidatur, totus exercitus redditur irregularis, ut habet communis, quia censentur se mutuam praesentiam ad occidendum animare, sed cum non sit hominis particularis de justitia belli judicare, id in praxi raro locum habet. 3. Quamvis in dubio, siue juris, siue facti nemo censetur irregularis, ut habet communis, eò quòd odia sint restringenda, aliud tamen est in dubio facti de injusto homicidio, ut clarum est ex *cap. significasti*, ex *cap. audientiam 2. de homicid.* Ideòque si concurrens ad abortum dubites, an foetus fuerit animatus, an consilium tuum in homicidium ab alio patratum influxerit, an percussus à te, & ab alio ex tua, vel alterius percussione obierit &c. in his omnibus censeri irregularis; e contra in dubio facti, de mutilatione non es irregularis, quia Canones tantum loquuntur de dubio circa homicidium, & quidem justum. *Dicast. hic n. 52. Laym. l. 1. tr. 1. c. 5. n. 35.* Ideòque si dubites, an propria manu in bello justo aliquem occideris, non censeri irregularis. 4. Mutilatio hic utpote in materia poenali,

ex communi Doctorum strictè accipienda est, pro abscissione alicujus membri principalis, quod peculiarem in corpore functionem obtinet, ut oculus, pes, manus &c. ideòque excusatur ab irregularitate, qui tantum digitum, nasum, cartilaginem auriculae alteri abscidit, vel vulnus, etsi grave inflixit, aut membrum inutile reddidit; qui tamen ex iracundia, vel impatientia se ipsum mutilat, vel sine justà causà mutilari facit, etiam in uno articulo digiti, vel excissione testicularum, est irregularis, ut ex jure probat *Eng. l. 1. tit. 20. n. 7.* Quia turpius est se ipsum quam alium mutilare.

QUÆR. III. Quid circa irregularitatem ex defectu?

R. Irregularitas ex defectu etiam variis modis contingit. 1. Ex defectu animæ, Epileptici, Energumeni, seu obsessi à Dæmone irregulares sunt quoad Ordines suscipiendos; à susceptis verò tam diu suspensi sunt, usque dum unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniantur à malo suo liberati. *Cap. communiter 3. dist. 33. c. 1. can. 7. q. 2.* Idem dicendum est de Phreneticis, leprosis, arreptitiis, amentibus, qui delirant ex causa permanente, secus, si ex morbo, vel ira, tunc enim irregulares non sunt; de Epilepticis, seu laborantibus morbo caduco, si raro cadant sine spuma & clamore, privatim celebrare posse, adjuncto eis socio, qui in casu defectus Missam prosequi possit, docet *Laym. hic c. 7. n. 3.*

2. Omnis defectus corporis, qui vel

vel congruum Ordinis exercitium impedit, vel notabilem deformitatem, horrorem, vel scandalum adfert, irregularitatem inducit, ut constat *ex tit. toto de corpore vitiato*. Ex hac regula generali irregulares reputantur seqq.

1. Omnes, qui etiam sine sua culpa pede, brachio, manu, digito ad frangendam hostiam necessario scilicet indice, vel pollice carent; cæci, surdi, non tamen surdastrî, claudi, si sine baculo, aut alia deformitate ad altare accedere non possint, qui carent oculo sinistro, aut etiam dextro cum notabili deformitate: si absit deformitas, & solus oculus dexter Canonem sine nota legere possit, etiam defectus oculi sinistri non causabit irregularitatem. 2. Quibus nares, vel aures abscissæ sunt, nisi deformitas aurium, capillaturâ tegi possit. 3. Qui maculam turpem in facie, vel gibbum valdè deformem habent. 4. Hermaphroditi, etiamsi sexus masculinus prævaleat. 5. Qui carent membro occulto, v. g. testiculis, non sunt irregulares, nisi id factum sit eorum culpa. 6. In dubio, an aliquis defectus, vel deformitas irregularitatem inducat, standum est arbitrio Episcopi, qui Prælatorum etiam exemptorum arbitrium rejicere potest. *Laym. l. c. n. 7.*

3. Defectu libertatis irregulares sunt servi propriè tales, seu mancipia, quam diu hæc conditio durat. *Can. 81. Apost.*

9. 4. Defectu natalium irregulares sunt omnes illegitimi, sive naturales, sive spurii. *Cap. 1. & 2. de filiis Presb.* Idque probabilius, etiamsi illegitimi-

tas sit occulta, ut habet communis cum *Nav. c. 27. num. 201.* Attamen occultè illegitimus, si habeat gravem causam Ordines suscipiendi, v. g. ut natu minori hoc modo relinquat hæreditatem, non tenetur se ipsum difamare petendo dispensationem, sed sine eâ ordines & beneficium suscipere potest, & mater conscia illegitimitatis ei susceptionem ordinum ex tali causâ suadere potest. *Laym. supra.* E contra si gravis causa non adfit, vel dispensationem petere, vel ab Ordinibus abstinere debet. Exposititii etsi ad aliquos effectus habeantur pro legitimis, quia tamen hoc ipso, quod sint expositi, habent aliquam maculam, sine dispensatione (quam in hoc casu dubio dare potest Episcopus, teste *Pirrh. l. 1. t. 17. n. 12.*) ad Ordines admitti non debent. *Cov. Garc. l. 7. de benef. à n. 8.* Oppositum tamen etiam est probabile, quia in dubio illegitimitas & delicta non præsumuntur, & benignior interpretatio facienda est, idèdque expositi in Ordinibus susceptis non prohibentur ministrare, quia habent jus quæsitum, & in dubio est melior conditio possidentis. Natus ex conjugata, quamvis mater circa tempus conceptionis rem habuerit cum adultero, aut etiam affirmet se ex eo concepisse, filius non est irregularis, sed in omnibus se potest habere pro legitimo, nec tenetur matri etiam juranti credere, modò maritus etiam habuerit aditum ad eam, tum quia ipsa mater id scire non potest, tum quia alleganti propriam turpitudinem non est habenda fides, tum denique,

N n 2

quia

10.

quia possessio & presumpcio est pro matrimonio & legitimitate. *Sperel. decis. 173.*

11. 5. Irregulares sunt bigami, *c. debitum §. de Bigam.* Bigamus hic vocatur, vel proprie talis, qui plures duxit, vel cognovit uxores, vel interpretative, qui duxit vel cognovit viduam, aut ab alio corruptam, vel cognovit uxorem propriam, postquam adulterata fuit cum alio: Nec refert, sive mulier volens, sive per vim cognita sit, sive vir adulterium uxoris cognoverit, sive ignoraverit. *Avil. Nav. c. 27. n. 195.* Ratio est, quod hæc irregularitas non incurratur in pœnam delicti, sed propter, quod matrimonium Bigami non significet perfectam unionem Christi cum unica & immaculata Sponsa Ecclesiæ, eò, quod sponsa Bigami dividerit carnem in plures. Addunt DD. communiter aliud genus Bigamiæ, ex hoc, quod quis post uxorem carnaliter cognitam, illâ vivente serio et si nulliter ducat & cognoscat aliam. *Cap. nuper, & cap. ult. de Bigam.* Similiter Religiosus post professionem contrahens & consummans matrimonium, etiam cum virgine, fit irregularis, saltem ex perpetuâ Ecclesiæ praxi & consuetudine, quæ indubiè legem inducere potest. Idem à potiori dicendum de Clerico post S. Ordines ducente & cognoscente virginem, ut clarè colligitur ex *cap. qui Clerici vel voventes.* Hæc Bigamia vocatur similitudinaria. Denique, qui ante baptismum duas uxores, vel viduam duxit, etiam post baptismum manet bigamus, & indiget dispensatione, ut ad S. Ordines evehi possit:

in dubio, aut in casu, quo inter DD. utrimque probabiliter disputatur, an irregularitas incurratur, vel non incurratur, standum est pro libertate.

12. 6. Defectu bonæ famæ tanquam irregulares ab Ordinibus & beneficiis arcentur infames infamiâ, sive juris, sive facti. Infamia juris oritur ex triplici fonte. 1. Ex proprio, vel parentum delicto v. g. ex crimine publici usurarii vel lenocinii, hæresis, Apostasiæ, Raptus, Sodomix, læsæ majestatis, & omnibus iis, quibus ex constitutione legum infamia annexa est, saltem si sint publica. 2. Ex vili statu seu conditione, & taliter infames sunt histriones, & in Germania carnifices, eorumque filii. 3. Denique ex condemnatione in judicio, & magis ex punitione publicâ, ut dum quis ob crimen furti vel adulterii condemnatur, aut virgis cæditur. Infamia facti est publica notitia, vel opinio commissi criminis ignominiosi cujuscunque, sive in jure infamiam annexam habeat, sive non, dummodo apud prudentes viros, graviter inde fama lædatur. Irregularitas ex infamia ipso jure per judicis sententiam inducta non tollitur per pœnitentiam, nec per ingressum in religionem, aut per dispensationem Principis, qui legem aut sententiam tulit, aut per Papam saltem indirectè hoc ipso, quod eos ex causâ ad Ordines admittat. Irregularitas verò, quæ non per jus, vel per judicem, sed ex infamia facti inducitur, per constantem vitæ emendationem tollitur, ita ut publicus adulter, vel concubinarus post publicam emendationem, interposito saltem aliquo

tempore sine dispensatione iterum celebrare possit, & quamvis concubinari publici olim ipso jure suspensi fuerint, hanc tamen suspensionem consuetudine sublatam esse testatur *Laym. c. 4. n. 11.* E contra hæresis, Apostasia, & similia crimina, quæ ipso jure infamiam annexam habent, si sint notoria, etiam post pœnitentiam impediunt suspensionem, vel novum Ordinem, secus si sint occulta, quia videntur irregularitatem inducere, non ratione sui, sed propter annexam infamiam publicam, quæ non habet locum in delictis occultis.

33. 7. Ex defectu lenitatis irregularitatem incurrunt, qui aliquem justè occidunt, vel mutilant juxta sequentes explicationes. 1. Frustrà timent irregularitatem, qui ex officio charitatis tractant, levant, portant, versant vulneratum, vel infirmum, etsi fortè præter intentionem acceleretur mors, cum enim irregularitas oriatur ex defectu lenitatis, certè ibi locum non habebit, cum quis operatur ex lenitate actus misericordiæ & charitatis. 2. Qui voluntariè militant in bello justo, si propriâ manu aliquem occidant, sunt irregulares, secus, si coacti contra in-
14. valores reipublicæ pugnent *Clem. un. de homic.* Idem est de eo, qui mero casu, vel ob justam defensionem aliquem occidit. *Krim. l. 5. à nu. 849.* Neque irregulares fiunt Clerici, qui in justo bello hortantur milites, ut fortiter pugnent. *Barb. in cap. petitio 24. de homic. n. 8.*

35. 8. Irregularitatem defectu lenitatis incurrunt, qui in causa sanguinis judicio assunt secuto effectu, velut

judex, assessor, accusator, si agat ad vindictam publicam, non verò, si tantùm agat ad recuperandam rem suam cum protestatione, etiamsi sit Clericus. *Cap. 2. de homicid in 6.* Denuntiator, Tabellio, testis, item qui dictat, scribit, signat, aut exequitur sententiam, qui torquet reum, aut aliter notabiliter, & proximè operatur ad mortem, vel mutilationem. *Dico, qui*
16. *notabiliter cooperatur, nam excusantur Clerici nudè executionem rei spectantes, quia non cooperantur, nisi tantùm remotè, & non notabiliter. 2. Conscientes furcam, funem, scalam, ensen, aut similia vendentes, quia & hi concurrunt valdè remotè. 3. Clerici principes, qui per suos delegatos reos judicant & condemnant. C. 3. ne Clerici vel Monachi in 6.* Aut etiam personaliter pœnam à delegatis statutam mitigant. 4. Excusatur Confessarius vel Clericus, qui privatim interrogatus respondet talem juxta Leges esse condemnandum, quia judex non movetur ad reum condemnandum ex ejus dicto, sed ex legibus. *Krim. n. 2232.* 5. Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt brachio sæculari occidendum; ut irregularitatem evadant, pro eo intercedere debent, ne moriatur. *C. novimus de verb. signif. Laym. c. 7. n. 3.* 6. Excusantur Chirurghi, Medici, qui juxta artem secant, vel mutilant, etiamsi præter intentionem sequatur mors, quia hic non est defectus lenitatis, eum fiat ex officio charitatis ad impediendam mortem; si verò per imperitiam, vel negligentiam sequatur mors, fiunt irregulares. *Suar. disp. 47. sect. 7.* Si autem Clericus

etiam juxta regulas artis exerceat Chirurgiam, sectionem, vel aduſtionem, & ſequatur mors, fit irregularis, niſi id faciat in neceſſitate, ex defectu alterius Chirurghi periti, quia id ſpecialiter Clerico prohibetur per *c. ſententiam de arat. & qualit. Ordin.* Non verò incurrit Clericus irregularitatem, ſi aliter medicando ſine culpa Clerici, mors ſequatur, quia non prohibetur ſpecialiter mederi, niſi per ſectionem & aduſtionem, *Sylv.* Plerique recentiores, quorum 30. refert *Dian. p. 11. tr. 2. reſolut. 63.* pro regulâ generali dicunt illos omnes, & ſolos ratione juſtitie publicæ irregularitatem incurrere, qui ex officio, ut miniſtri juſtitie ad mortem rei notabiliter concurrunt. Vide *Lug. diſp. 22. de pœnit.*

QUÆRES IV. Qualiter tollatur irregularitas.

17. *R.* 1. Non tollitur per abſolutionem, ſicut centuræ, ſed per diſpenſationem. Diſpenſare autem in irregularitatibus jure ordinario ſpectat ad ſolum Papam, qui tamen in aliquibus, velut Bigamia propriè dicta, homicidio voluntario & notorio, in defectu corporis valdè deformi, rarò diſpenſare ſolet. 2. Ex privilegio *Trid. ſ. 24. c. 6.* diſpenſant Episcopi in omnibus irregularitatibus provenientiſus ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, & exceptis aliis delictis, etſi occultis, deductis tamen ad forum contentioſum, hoc eſt, quæ delata ſunt judici factâ rei citatione, occultum tamen hic dicitur, quod non eſt notoriũ, ſeu famoſum, etſi 3tio vel 4to notum ſit, & in judicio probari poſſit, Dixi

excepto homicidio voluntario, intellige directè voluntario, nam ſi ſit tantum indirectè voluntarium, v. g. aliquem ſubitâ irâ occidis, ex incautâ percuffione mulieris prægnantis cauſas abortum, regulâ temerè è tecto projectâ hominem occidis, aut occidis deſenſionis cauſâ, ſed non ſervato moderamine inculpatæ tutelæ, in hiſ caſibus, ſi occulti ſint, poſſe diſpenſare Episcopum, quoad irregularitatem, docet *Pirrh. l. 5. t. 12. n. 127.* 3. Regulares habent privilegium diſpenſandi cum ſuis in omnibus irregularitatibus, etiam ex homicidio voluntario, dummodo notum non ſit, item in defectibus corporalibus, ut ſi deſit pes, oculus ſiniſter &c. *La Croix n. 460. citans, Rodrig. Caſtrop. Steph.* Si tamen tanta ſit deformitas, vel alius defectus, in quo ipſe Papa diſpenſare non ſolet, velut bigamia vera &c. etiam Prælati regulares diſpenſare non poſſunt, ex ſtylo enim Curie Romanæ hi caſus cenſentur excepti. 4. Per profeſſionem in religione approbata tollitur irregularitas ex defectu natalium, quoad S. Ordines, non autem quo ad Prælaturas & Dignitates, niſi per Ordinis Superiores, vel poteſtatem habentem, deſuper ſpecialiter fuerit diſpenſatum. 5. Per baptiſmum tollitur infamia facti orta, v. g. ex injuſtis homicidiis, adulteriis. Non autem infamia juris, hinc judæus virgis ob furtum, vel aliud crimen cæſus, vel ſtigmatè notatus, etiam poſt Baptiſmum manet irregularis, neque per Baptiſmum tollitur irregularitas ex bigamia, vel natalium defectu. *Lay. c. 6. n. 9.*

INDEX